

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií Brno

Manželství a věřící člověk

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:
Doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.

Vypracovala:
Žaneta Líbezná Matoušková

Brno 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Manželství a věřící člověk“ zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Brně dne 8. 4. 2011

.....
Žaneta Líbezná Matoušková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda vyjádřila své poděkování panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc. za vedení bakalářské práce, jeho cenné rady a podnětné připomínky. Dále chci poděkovat svým rodičům a svému bratrovi, kteří byli pro mě motivací po celou dobu mého studia.

Rovněž bych chtěla poděkovat všem lidem, kteří byli ochotni podělit se o své životní příběhy, které nyní mohu s jejich laskavým souhlasem publikovat v praktické části této bakalářské práce.

Žaneta Líbezná Matoušková

OBSAH

Úvod	2
TEORETICKÁ ČÁST	
1. Manželství	4
1.1 Vymezení základních pojmů	5
1.2 Svátost	7
1.3 Sňatek	12
1.4 Příprava na manželství	18
1.5 Překážky a zákazy manželství	20
1.6 Oprávnění k udělení dispenze	25
2. Rodina	28
2.1 Sociální skupina	29
2.2 Druhy a funkce rodin	30
2.3 Rodina z pohledu křesťanství	32
2.4 Věřící rodina	33
2.5 Aktivity věřících ve volném čase	34
3. Zánik manželství	36
3.1 Zánik manželství na základě Zákona o rodině	37
3.2 Zánik manželství podle církevního práva	40
3.3 Odloučení manželů za trvání manželství	45
PRAKTICKÁ ČÁST	
4. Životní příběhy rodičů a dětí jedné věřící rodiny	48
Kasuistika 1	49
Kasuistika 2	51
Kasuistika 3	54
Kasuistika 4	55
Kasuistika 5	57
Kasuistika 6	59
Kasuistika 7	60
Závěr praktické části	61
Závěr	62
Resumé	63
Anotace	64
Seznam použité literatury	65

Úvod

Na prahu kostela stojí snoubenci, oddávající kněz je vítá a za slavnostního zvuku varhan je přivádí k oltáři. Chrámem Páně se rozléhá varhanní hudba a z úst snoubenců zní slavný slib:

„Já, Lubomír, odevzdávám se tobě Jaroslavo a přijímám tě za manželku. Slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost, že tě nikdy neopustím a že s tebou ponesu všechno dobré i zlé až do smrti. K tomu at' mi pomáhá Bůh.“

„Já, Jaroslava, odevzdávám se tobě Lubomíre a přijímám tě za manžela. Slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost, že tě nikdy neopustím a že s tebou ponesu všechno dobré i zlé až do smrti. K tomu at' mi pomáhá Bůh.“

Poté oddávající kněz pronese: *„Před Bohem, před církví i před tímto shromážděním potvrzuji, že jste řádně uzavřeli manželství“*

„Co Bůh spojil, at' člověk nerozlučuje!“

Tímto slibem je řečeno vše, aby manželství bylo manželstvím. Ač by se mohlo zdát, že text je velmi stručný, opak je pravdou. Věty slavného slibu jsou nejobsáhlejší a nejvíce zavazující, jaké kdy, každý z manželů pronesl.

Vzhledem k tomu, kolik se u nás ročně rozvádí manželství, se dá usuzovat, že člověk nepřemýšlí nad hloubkou těchto vět. V den svatební slib pronese, ale jeho obsah je v mnoha případech kladen pouze na úroveň naučené básničky. To znamená, básnička se za čas zapomene, tím pádem i její obsah, a tudíž nic nebrání učinit krok k ukončení manželství rozvodem.

V této bakalářské práci se budu zabývat manželstvím z pohledu křesťanství, konkrétně Římskokatolické církve.

Cílem mé bakalářské práce „Manželství a věřící člověk“ je ukázat, že manželství není uzavíráno jako „smlouva na dobu určitou“, ale pro věřícího člověka je to závazek na „celý život“. Zdůrazním, že platné, dokonané, svátostné manželství nikdy civilním rozvodem nekončí, ale až smrtí jednoho z manželů. Dále ukážu, že víra se nedá naučit ani vynutit.

K naplnění vytyčeného cíle jsem práci rozdělila na část teoretickou a část praktickou.

Na začátku teoretické části vysvětlím několik základních pojmů, aby i člověk, který se této problematice nevěnuje, porozuměl dalšímu textu, který bude následovat.

V další kapitole se budu věnovat manželství jako jedné ze sedmi svátostí. Zaměřím se na přípravu před uzavřením manželství, která je jednou z podmínek, rozhodnou-li se dva lidé přistoupit ke svátosti manželství.

Dále se budu snažit přiblížit život věřících rodin a způsob trávení jejich volného času. Pro názornou ukázkou jsem si vybrala jednu z brněnských farností.

V poslední kapitole se budu zabývat zánikem manželství a jeho dopady pro věřící manžele.

V praktické části názorně ukážu, že být křesťanem není zárukou šťastného manželství. Jako doporučení uvedu nutnost rozvážného a uváženého výběru životního partnera s ohledem na náboženskou orientaci a s tím spojené životní hodnoty.

Při zpracování teoretické části jsem vycházela z analýzy dostupné literatury a pro praktickou část jsem využila metodu volného rozhovoru. Na základě rozhovorů jsem vypracovala jednotlivé kasuistiky.

1. Manželství

Manželství je instituce, která je stará jako lidstvo samo a prošlo dlouhým historickým vývojem až po současnost.

Dříve bylo jinak chápáno, než je tomu dnes. Mělo jasný obsah a hodnoty manželství byly pevně zakotveny ve společnosti, tudíž na toto téma nebylo potřeba diskutovat. Ke změně začalo docházet počátkem 20. století, kdy se společnost začala odklánět od tradičních kořenů křesťanské víry a morálky.

Od té doby prošlo manželství velkou společenskou proměnou. Na manželství a rodinu se začalo pohlížet poněkud odlišně než dříve, ale i přesto budeme vycházet z toho, že manželství je stále ve společnosti uznáváno jako pevný a trvalý svazek mezi mužem a ženou a vzniká na základě svobodné lidské vůle. To znamená, že oba partneři spolu vstupují do manželství dobrovolně. Touto svobodnou volbou se zavazují jeden druhému. Od té chvíle jsou spolu spojeni a sdílí společný osud. Vydávají se na dlouhou cestu, která končí až smrtí jednoho z manželů. Možná by někdo namítl, že toto tvrzení není pravda, že existuje rozvod, kterým lze manželství ukončit, ovšem z pohledu kanonického práva žádné platné, dokonané a svátostné manželství rozvodem nekončí. Existují však výjimky, kdy může být platný manželský svazek zrušen i podle kanonického práva. O těchto výjimkách bude pojednáno dále.

K jedné z nejzajímavějších oblastí kanonického práva, tedy právního řádu, upravující vztahy v katolické církvi, patří bezesporu právo manželské. Může se zdát, že jeho znalost, pro lidi věřící uvnitř církve je zbytečná, ovšem opak je pravdou. Zamyslíme-li se nad tím, že právní úprava manželství v církvi vychází z klasického římského práva a současně je zdrojem pro sekulární manželské právo, je základní orientace v této problematice nezbytná. K porozumění výkladu kanonického práva, je nejdříve nutné pochopit teologická východiska, tzn. chápání manželského svazku z pohledu katolického učení.

Manželství jako takové se týká většiny z nás, a proto neuškodí, když svůj pohled na tuto instituci přirozeného práva si rozšíříme i o pohled, který nám nabízí katolická

církev.

1.1 Vymezení základních pojmů

Církev - "každá církev je svou podstatou společenstvím. Jde vždy o soubor věřících v Krista (resp. těch, kdo se podle právních předpisů té které církve stali jejími členy a nepřestali jimi být). Jde tedy vždy o společenství organizované, nikoliv o neorganickou skupinu stoupenců nějaké ideje nebo o pouhé hnutí. V každém případě je členství významným znakem jak u církve jako celku, tak u dílčích církví, které je tvoří. Církev jako celky i dílčí církve bývají vybaveny právní subjektivitou. Jsou právními osobami korporativního charakteru." (Tretera, J. R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997, s. 10)

Církevní právo – „znamená právo platné v církvi, jímž se řídí její činnost jakožto společenství. Čistě církevní právo sestává z církevních zákonů (jejichž obsah často podává božské právo) a zvykové právo. Hlavním zdrojem církevního práva je v latinské církvi kodex kanonického práva (CIC = *Codex iuris canonici*), což je nejstarší označení církevního práva z řec. *kánon* = míra, norma.“ (Rahem, K., Vorgrimler, H. *Teologický slovník*. Praha: Vyšehrad, 2009, s. 74)

Diecéze je základní formou dílčí církve (kán. 368). Představuje část Božího lidu na určitém místě, svěřená pastýřské péči diecézního biskupa (resp. arcibiskupa), který diecézi (arcidiecézi) vede v součinnosti s kněžstvem. Každá diecéze se dělí na různé části čili farnosti. (Tretera, J. R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997, s. 163)

Dispenz – je výjimka, uvolnění z účinku ryze církevního zákona pro jednotlivý případ podle kán. 85. Jde vždy o správní akt církevní autority, která je k němu oprávněna. (Tretera, J. R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997, s. 123)

„**Farnost** je určité, natrvalo zřízené společenství křesťanů v místní církvi,

svěřené pod vedením diecézního biskupa do pastorační péče faráři, jako jejímu vlastnímu pastýři.“ (*Kodex kanonického práva*. Praha: Zvon, 1994, s. 235)

Kánon – *canon*, pl. *canone* – přešlo do latiny z řeckého výrazu, který původně označoval tesařskou šňůru používanou při stavbě budovy, později pravidlo, vzor a tedy normu. Církev převzala toto slovo k označení předpisů, které vydávala. „Odtud pochází výraz kanonické právo (*ius canonicum*), užívaný pro právo Církve katolické jak na Západě, tak na východě.“ (Tretera, J. R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997, s. 26)

Křesťanství je náboženstvím spasení. „Spása úzce souvisí s hlavními pilíři křesťanské víry: *nejsvětější Trojicí, Kristovým vtělením a vykoupením*. Křesťané věří, že vždy byl jen jeden Bůh. Zároveň se však obracejí k Bohu v jeho třech podobách: *jako k Otci-Stvořiteli, jako k Synovi-Ježíši Kristu, a jako k Duchu svatému*. *Bůh je proto vyjádřen jako Otec, Syn a Duch svatý*. Samou podstatou křesťanského učení je, že to byl právě Ježíš Kristus, kdo přinesl vítězství nad zlem a nad smrtí. *Ježíš proto odčिňuje hříchy světa a obnovuje jednotu, spojení mezi Bohem a lidskými bytostmi.*“ (McLoughlin, S. a kol. *Světová náboženství v kostce*. Česlice: Rebo, 2005, s. 190-191)

Křesťanská víra, nebo-li biblická víra, se vztahuje k osobě. Neznamena „věřit něčemu“, nýbrž „věřit v někoho“. Předmětem víry je Bůh, který sám sebe činí známým, a to svým zjevením. Nepochází k tomu přímo vůči jednotlivci, ale prostřednictvím svědků, které si určil a jsou věrohodní. (*Sborník úvah o katolické víře, Naše víra*. Praha: Zvon, 1991, s. 80)

Náboženství je reálný, životní, osobní vztah člověka k transcendentální skutečnosti, k něčemu, co jej přesahuje a na čem je závislý, a souhrn projevů této závislosti. *transcendentální* = již rozumu dané, nezískané zkušenosti, přesahující, překračující/

Svatosti – jsou smysly vnímatelná znamení neviditelné milosti, ustanovená Ježíšem Kristem. Vedle hlásání evangelia, Písma svatého, následování Krista a organizační struktury jsou jedním ze základních způsobů, kterými Kristus v Duchu Svatém shromažďuje, vede a posvěcuje církve.

Ordinář – „je v církvi nositelem řádné moci, která je spojena se samotným jeho úřadem, podle kán. 134.“ (Tretera, J. R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997, s. 134)

Pastorace je působení církve z inspirace evangelia jak interní - tím je rozuměna pastorace věřících v užším slova smyslu, tak externí - tím je míněna jak péče o obecné blaho, tak péče o ty, kdo stojí na okraji církve. <http://www.vira.cz>

1.2 Svátost

Často přemýšlím, proč se mladí lidé rozhodnou uzavřít své manželství církevní formou? Na základě rozhovorů s mladými lidmi jsem získala několik odpovědí na tuto otázku. Většinou se pro církevní obřad rozhodují z důvodu slavnostnější atmosféry a krásného prostředí. Jako další důvod uvádějí přání rodičů či prarodičů, kteří jsou věřící. Třetí skupinu tvoří ti, kteří odpověděli: „*Jsmo věřící a chceme přijmout svátost manželství*“. Jsou to především mladí lidé, kteří žijí křesťanským způsobem života a uvědomují si důležitost svého rozhodnutí, neboť vědí, že toto rozhodnutí stvrzují před Bohem a zavazují se jeden druhému navždy.

Křesťanské manželství definuje dokument II. vatikánského koncilu „Radost a naděje“ jako svátostný svazek muže a ženy, založený na základě neodvolatelného souhlasu muže a ženy, vytvářející celoživotní společenství lásky, dávající život potomstvu a potřebné prostředky k jeho výchově.

Svátosti jsou svázány s vírou církve. Jejich konání víru předpokládá, ale zpětně i víru živí a upevňuje. Tyto svátosti zprostředkovávají křesťanům neviditelnou Boží milost, pomocí viditelných symbolů, kterou ustanovil Ježíš Kristus.

„Milost – je projev Boží lásky k nám. Boží milost, darovaná člověku, působí k jeho spáse, tj. k přijetí života s Bohem a k růstu tohoto života (milost posvěcující a pomáhající). Milost nám získal Ježíš Kristus svým vtělením, smrtí a vzkříšením; dostáváme ji působením Ducha Svatého.

Znamení – vnímatelné a účinné. Vnímatelné: můžeme je vnímat smysly (především zrakem, sluchem); účinné: to, co znamení vyjadřuje, to také působí (např. u svátosti smíření vztáhnutí ruky a slova „Uděluji ti rozhřešení...“ působí odpouštění hříchů). Mnohá znamení vyjadřují skutečnost širěji a plněji než slova (podání ruky – smíření), posilují a utužují vztahy (pozornosti, dary). Svátostná znamení působí, že křesťan prožívá své spojení s Bohem plněji a hlouběji.

Ustanovení Ježíšem Kristem. Aby byla posvátná znamení účinná, musí pocházet od Boha. Kdyby pocházela od lidí, byla by to magie – lidské obřady, kterými se má Bůh přinutit, aby udělal požadované. Dříve se ustanovení Pánem Ježíšem chápalo v zúženém slova smyslu a pro každou svátost se hledal výrok v evangeliu. Dnes, když víme, že evangelia zachycují hlásání prvotní církve a její liturgickou praxi, chápeme ustanovení Ježíšem Kristem tak, že základ, který Pán Ježíš položil za svého života s apoštoly, byl v církvi rozvinut Duchem Svatým.“ (Cíkrle, K., Sehnal, J. *Příručka pro varhaníky*. Rosice: Gloria, 1999, s. 18)

Katolická církev uznává sedm svátostí a jednou z nich je svátost manželství. Jedná se tedy o:

1. Křest.
2. Břmování.
3. Eucharistie.
4. Svátost smíření.
5. Pomazání nemocných.
6. Svátost kněžství.
7. **Svátost manželství.**

První tři svátosti (křest, břmování, eucharistie) uvádějí člověka do křesťanského života. Věřící křesťan díky těmto svátostem dosahuje vnitřní plnoletosti. Co se týká věcí veřejných, je plnoprávným křesťanem ten, kdo přijal v církvi tyto svátosti. To znamená, že pokud někdo nepřijal např. svátost břmování, nesmí v církvi zastávat žádnou veřejnou funkci.

Křtem je člověk přijímán do církve, do společenství pokřtěných. Křest vtiskuje

do duše nesmazatelné znamení křesťana jako člověka, který patří navěky Kristu. Toto znamení člověk nikdy neztratí, i kdyby byl zavržen. Pokřtěno může být jak malé dítě, tak i dospělý člověk. Malé dítě může být pokřtěno, pokud se alespoň jeden z rodičů za něj zaručí, že dítě bude vychováno ve víře. Zde by mohla vyvstat otázka, zda je respektována svoboda dítěte, zda neponechat rozhodnutí na něm samotném v dospělosti, zda vůbec děti křtít a vést je k víře. Touto otázkou se zabývá Tomáš Halík ve své knize *Prolínání světa*: „Víra je jako jazyk – není možné neučit dítě žádnému jazyku a čekat do jeho dospělosti. Dítě se spontánně učí jazyku svých rodičů a svého prostředí; v mnoha věcech musí rodiče učinit jménem svých dětí a pro ně řadu rozhodnutí, předcházejících jejich vlastnímu svobodnému rozhodování. Je-li „jazykem“ rodiny křesťanství, pak je jistě křest a křesťanská výchova dětí logickou součástí této skutečnosti; nakonec ovšem dítě samo, až dospěje, může a musí k ní říci buď své ano či ne.“ (Halík, T. *Prolínání světa*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006, s. 35)

Dospělý člověk, aby mohl být pokřtěn, musí mít křesťanskou katolickou víru, žít ve společenství křesťanů a účastnit se přípravy, která trvá minimálně jeden rok.

Břmován má být člověk, který byl pokřtěn a byl v mezích svého chápání poučen o víře a životě podle víry a dosáhl věku 15 let a je ve stavu milosti. Měl by žít takovým životem, aby bylo zřejmé, že chce plnit poslání křesťana. Svátost břmování, křtu a kněžského svěcení nelze opakovat, ovšem při různých příležitostech lze slib křtu obnovovat. Člověk je tedy přijímá jen jednou v životě, neboť jsou chápána jako nesmazatelná pečeť přináležitosti ke Kristu.

Svátost eucharistie neboli svaté přijímání. Tuto svátost může přijmout každý pokřtěný člověk, který není zatížen těžkým hříchem. V římsko-katolické církvi se většinou první svaté přijímání uděluje společně všem dětem z farnosti, které jsou starší 6 let a jsou připraveni přijmout Tělo Kristovo. Tělo Kristovo je přijímané v podobě chleba a vína. Chléb jako symbol všeho, co člověk potřebuje k životu a víno symbolizuje společenství s Bohem i lidmi, radost a hojnost. Skrze tyto symboly má člověk pochopit, že jíst a pít neznamená pouze se sytit, ale znamená přijímat do sebe, vstřebávat, nechat se něčím naplňovat, pronikat, ztotožňovat se, žít z toho a v síle toho.

„Slovo tělo neoznačuje pouze hmotnou nebo biologickou skutečnost, ale především to, co my nazýváme tělesné, duševní a duchovní síly člověka, tedy to co my

spíš vyjadřujeme slovem duše.“ (Cikrle, K., Sehnal, J. *Příručka pro varhaníky*. Rosice: Gloria, 1999, s. 26)

Shrneme-li předchozí vysvětlení, znamená to tedy, že: „Ježíš Kristus tím, že nám dává jíst své tělo a pít svou krev, do nás vstupuje, proniká, staví nás na svou úroveň Syna Božího, identifikuje se s námi. Tím nás zahraňuje pro život s Otcem, pro nebeskou svatební hostinu. Dává nám všechno, co potřebujeme k životu pozemskému i nebeskému, včetně radosti a společenství s ním skrze něho v Duchu Svatém s Otcem, i k radosti a společenství nás lidí mezi sebou. Je to forma smlouvy, té očekávané nové a věčné, kterou uzavřel při poslední večeři a kterou zpečetil prolitím krve na kříži“ (Cikrle, K., Sehnal, J. *Příručka pro varhaníky*. Rosice: Gloria, 1999, s. 26)

Svátost smíření probíhá obvykle individuálně, v kostele ve zpovědnici nebo ve zpovědní místnosti. Není to ovšem podmínkou, lze ji konat kdekoliv. Zahrnuje zpytování svědomí, vyznání hříchů, lítost, předsevzetí, přijetí uloženého pokání, modlitbu jako prosbu za odpuštění a rozhrěšení, které je vrcholem a dokonáním svátosti smíření. V něm se děje znovupřijetí kajícíka za plnoprávné dítě Boží.

Svátost manželství si udělují snoubenci vzájemnými sliby, jsou tedy oba jak udělovateli, tak příjemci. Jeden jí uděluje druhému tím, že přijímá jeho souhlas. Svátostné znamení tvoří oboustranné vyjádření vůle snoubenců uzavřít manželskou smlouvu. Prostřednictvím kněze žehná Bůh tomuto sňatku a manželé dostanou všechny milosti, které potřebují, aby mohli přijmout posláni manželů a rodičů. To znamená, že v den sňatku uzavírá Bůh s novomanželi smlouvu a kněz je výsadním svědkem této smlouvy.

Ve svátosti manželství se křesťanští manželé stávají znamením jednoty a plodné lásky. Svátostí manželství se nerozumí jen sváteční den, který se nazývá svatba, nýbrž tento den je slavnostním vstupem do svátosti manželství.

Dalším svátostným znamením je společný život obou manželů. Tak jako jednota a láska Krista a církve je založena na smlouvě nové a věčné, tak jednota a láska manželů je založena na jejich smlouvě o vzájemném naprostém darování, odevzdání sebe druhému a o vzájemném naprostém přijímání darujícího se druhého.

Podstatnými vlastnostmi manželství, které nabývají v křesťanském manželství zvláštní pevnosti z důvodu svátosti, jsou jednota a nerozlučitelnost.

Manželství je společenství jednoho muže a jedné ženy na celý život. Jde o svazek monogamní. Manželstvím nelze označit svazek polygamní - mnohomužství nebo mnohoženství, dále svazek jednoho muže se dvěma ženami či dvou žen s jedním mužem označovaný jako bigamie současná, ani druhý svazek uzavřený za života předcházejícího manželského partnera, který se nazývá bigamie následná. Církevní právo ani jeden z těchto svazků neuznává jako svazek manželský.

Manželství není uzavíráno na dobu určitou, kterou by si snoubenci stanovili, ale je uzavíráno natrvalo, až do smrti jednoho z nich a tak zaniká i v rovině duchovní.

Manželství věřících je posvátná věc, kterou nelze uzavřít běžnou smlouvou. Jedná se o zvláštní druh smlouvy, která je v náboženském smyslu smlouvou posvátnou. „Katolické pojetí manželské smlouvy obsahuje nedisponovatelnost předmětem smlouvy, který je přesně vymezen normou božského práva. Smluvní svoboda obou stran je tak omezena v podstatě pouze na rozhodnutí, zda manželskou smlouvu uzavřou nebo ne.“ (Tretera, J. R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997, s. 236)

Svátostný charakter má v Katolické církvi každé manželství, které je uzavřené

- mezi dvěma křesťany katolíky uzavřené kanonickou formou,
- mezi křesťanem katolíkem a pokřtěnou stranou jiného vyznání nebo pokřtěnou stranou bez vyznání uzavřené kanonickou formou, protože katolík nemůže jinak uzavřít manželství platné z hlediska církevního práva, kromě zcela výjimečného případu, že obdržel k uzavření sňatku nekanonickou formou předem od ordináře dispens za podmínek uvedených v kán. 1127 § 2,
- mezi dvěma pokřtěnými nekatolíky. V tomto případě se jedná o svátostné manželství nekanonické, neboť Katolická církev není pro uzavírání takového manželství příslušná. (Tretera, J. R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997, s. 237-238)

Nesvátostný charakter má v Katolické církvi každé manželství, které je uzavřené

- mezi stranou katolickou a nepokřtěnou.

V případě, že nepokřtěná strana kanonicky uzavřeného manželství dodatečně přijme křest, stává se toto manželství též svátostným v okamžiku přijetí křtu. (Tretera, J. R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997, s. 239)

1.3 Sňatek

Sňatek, tj. uzavření manželství zákonem stanoveným způsobem před příslušným orgánem pověřeným vést matriky nebo před orgánem registrované církve nebo náboženské společnosti. Počet uzavřených sňatků se od roku 1990 výrazně snížil. Mladí lidé zastávají názor, že ke společnému životu nějaký papír jako je oddací list nepotřebují, a proto v budoucnu neuvažují o sňatku. Na druhé straně jsou ale lidé, kteří ještě stále uznávají žít společně v manželství. Mají tedy možnost uzavřít sňatek formou církevní nebo civilní (občanská).

Ohlédneme-li se do historie uzavírání sňatků, zjistíme, že proběhlo mnoho zásadních změn týkajících se forem sňatků.

„Podle Všeobecného občanského zákoníku z roku 1811 platila na našem území pouze forma církevní, a to až do roku 1950. V roce 1868 bylo zavedeno tzv. nouzové civilní manželství v případě, že duchovní státem uznané církve nechtěl celebrovat sňatek z důvodů, které občanský zákoník neuznával. V roce 1870 byl pak zaveden povinný civilní sňatek pro osoby, které nenáležely k žádné státem uznané církvi a pro bezvěrce. Po vzniku Československé republiky v roce 1918 byla přijata tzv. manželská novela (zák. č. 320/1919 Sb. z. a n., kterým se mění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželství), která zavedla na celém území Československé republiky jednotný právní režim, a to možnost výběru formy civilní (občanský) a církevní.

Možnost výběru mezi formou civilní a církevní trvala až do roku 1950, kdy nabyt účinnost zákon o právu rodinném. Církevní forma byla tímto zákonem zrušena a manželství mohlo vzniknout jen před orgánem státu – dříve místními národními výbory. Výslovně bylo stanoveno, že „sňatkové obřady náboženské jsou dovoleny, ale smějí však být vykonány až po uzavření manželství podle tohoto zákona“.

Zákon o rodině ve svém původním znění tuto úpravu převzal. K tomu trestní zákon stanovil, že ten, kdo při výkonu své duchovní činnosti nebo podobné náboženské funkce poruší, byť i z nedbalosti, ustanovení zákona o rodinném právu, zejména tím, že vykoná náboženský obřad s osobami, které spolu neuzavřely manželství, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“ (Hrušáková, M. *Sňatek a paragrafy*. Praha: Computer Press, 2000, s. 12-13)

Novela zákona o rodině, provedená zákonem č. 234/1992 Sb., znovu umožnila uzavírání manželství církevní formou a zrovnoprávnila obě formy sňatku. Zákon výslovně stanovuje, že byl-li uzavřen církevní sňatek, nelze následně uzavřít občanský sňatek a naopak.

Rozhodnou-li se žena a muž (dále jen snoubenci) uzavřít sňatek, buď formou církevní, nebo občanskou, platí pro ně stejná povinnost a tj. v první řadě navštívit matriční úřad v jehož správním obvodu bude manželství uzavřeno. Jedná se tzv. předodдавkové řízení. Novelou zákona o rodině provedenou zákonem č. 320/2002 Sb. byla s účinností k 1. 1. 2003 zrušena místní příslušnost. Snoubenci jsou povinni vyplnit formulář „Žádosti o uzavření manželství“, který musí oba podepsat. K této žádosti předloží stanovené doklady. Jedná se o:

- rodný list,
- platný občanský průkaz,
- je-li některý ze snoubenců ovdovělý, úmrtní list zemřelého manžela nebo pravomocné soudné rozhodnutí o prohlášení za mrtvého,
- je-li některý ze snoubenců rozvedený, pravomocné soudní rozhodnutí o rozvodu,
- jestliže byl rozvod vysloven cizím soudem a jeho rozsudek není v České republice účinný, rozhodnutím Nejvyššího soudu ČR o uznání rozsudku.

Rozhodnutí NS ČR není v případech, jestliže rozvod cizích státních příslušníků byl proveden ve státě, jehož jsou oba občany, nebo byl-li rozvod proveden ve státě, s nímž má Česká republika uzavřenou smlouvu o právní pomoci nebo jestliže manželství cizích příslušníků bylo rozvedeno v jiném státě, než kterého jsou oba občany, avšak za předpokladu, že taková rozhodnutí uznává domovský stát účastníků řízení. Česká republika je vázána mezinárodní Úmluvou o uznání rozvodů a zrušení manželského soužití, Haag 1970 (vyhl. č. 132/1970 Sb.);

- je-li jeden ze snoubenců nezletilý, je třeba předložit pravomocné povolení soudu o povolení uzavřít manželství,
- jde-li o osobu stíženou duševní poruchou, je třeba předložit pravomocné rozhodnutí soudu o povolení manželství,
- uzavírá-li manželství cizinec, musí předložit vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo doklad, že jeho předložení bylo prominuto, a doklad, jímž lze prokázat totožnost. (Hrušáková, M. *Sňatek a paragrafy*. Praha: Computer Press, 2000, s. 18)

Matriční úřad může předložení stanovených dokladů prominout, je-li jejich opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou. To se nejčastěji týká především cizinců se statutem uprchlíka nebo žádajících o azyl v České republice.

Snoubenci jsou dále povinni před uzavřením manželství učinit několik prohlášení. Tato prohlášení jsou součástí formuláře Žádosti o uzavření manželství, který musí před svatbou vyplnit a podepsat. Snoubenci prohlašují, *že jim nejsou známy okolnosti vylučující uzavření manželství, že znají navzájem svůj zdravotní stav, že zvážili úpravu budoucích majetkových vztahů, uspořádání budoucího bydlení a hmotné zajištění rodiny po uzavření manželství a dohodli se na užívání příjmení po sňatku.*

V případě občanského sňatku pokud jsou splněny všechny podmínky zákona o rodině a příslušných matričních předpisů, nevydává matriční úřad žádné správní rozhodnutí. Je přistoupeno k dohodnutí termínu občanského sňatku a tím předoddavkové řízení končí.

Ovšem v případě formy církevního sňatku musí matriční úřad vydat osvědčení, že snoubenci splnili všechny požadavky pro uzavření tohoto sňatku.

Občanský sňatek

Současná česká právní úprava v případě občanského sňatku nevymezuje pouze orgán, před kterým se manželství uzavírá, tj. obecní úřad pověřený vést matriky, popřípadě úřad, který plní jeho funkci, ale výslovně vymezuje okruh osob oprávněných k přijetí souhlasného prohlášení snoubenců o vstupu do manželství.

Manželství lze uzavřít před jakýmkoli obecním úřadem (nebo úřadem jemu na roveň postaveným), který je pověřen vedením matrik. Za této situace není upravena místní příslušnost. K přijetí souhlasného prohlášení je přímo ze zákona oprávněn starosta a místostarosta, na základě pověření pak rovněž i pověřený člen zastupitelstva. Dále manželství může být uzavřeno i před starostou nebo místostarostou obce, která není pověřena vedením matriky. Za této situace musí být jeden ze snoubenců v obci přihlášen k trvalému pobytu. (Hrušáková, M., Králíčková, Z. *České rodinné právo*. Brno: Doplněk, 2006, s. 61-62)

Prohlášení o uzavření manželství musí být učiněno v přítomnosti zaměstnance místně příslušného matričního úřadu, který složil zkoušku odborné způsobilosti – dříve užíván pojem matrikář.

Manželství se uzavírá v místě určeném úřadem pro konání slavnostních obřadů. Uzavřít manželství na kterémkoliv vhodném místě může povolit matriční úřad, do jehož správního obvodu toto místo spadá. (§ 4 odst. 3 zákona o rodině).

V úvahu by přicházelo uzavření manželství např. v bytě, zdravotnickém zařízení, je-li jeden ze snoubenců upoután na lůžko, a tudíž neschopen dostavit se do oddací síně. Někdy jsou sňatky prováděny i ve věznicích. Velmi často se v posledních letech rozšiřuje uzavírání manželství také na některých památných místech, hradech, zříceninách, v jeskyních či ve formě zahradních slavností apod.

Samotný průběh obřadu není v žádném právním předpisu přímo upraven. Ovšem vždy by měla být zachována slavnostní forma, veřejnost a přítomnost dvou svědků.

Církevní sňatek

V případě církevního sňatku učiní snoubenci prohlášení o uzavření manželství před příslušným orgánem církve, a to před osobou pověřenou oprávněnou církví nebo náboženskou společností.

Oprávněnou církví nebo náboženskou společností se rozumí ty, které jsou registrované podle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností a podle zákona ČNR č. 161/1992 Sb., o registraci církví a náboženských společností, církev registruje Ministerstvo kultury ČR. Konkrétně se jedná o následující církve a náboženské společnosti:

- Apoštolská církev v České republice.
- Bratrská jednota baptistů.
- Církev adventistů sedmého dne.
- Církev bratrská.
- Církev československá husitská.
- Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů.
- Církev řeckokatolická.
- Církev římskokatolická.
- Českobratrská církev evangelická.
- Evangelická církev augsburského vyznání v České republice.
- Evangelická církev metodistická.
- Federace židovských obcí v České republice.
- Jednota bratrská.
- Křesťanské sbory.
- Luteránská evangelická církev augsburského vyznání v České republice.
- Náboženská společnost českých unitářů.
- Náboženská společnost Svědků Jehovových.
- Novoapoštolská církev.
- Pravoslavná církev v českých zemích.
- Slezská církev evangelická augsburského vyznání.
- Starokatolická církev v České republice.

Ne všechny tyto zaregistrované církve a náboženské společnosti opravdu oddávají. Nejvíce uzavřených církevních sňatků je před Církví římskokatolickou. Manželství uzavřené před jinou než státem registrovanou církví vůbec nevznikne.

Na rozdíl od občanského sňatku neupravuje zákon o rodině místní příslušnost u církevního sňatku, stanoví pouze, že manželství se uzavírá v místě určeném předpisy církve nebo náboženské společnosti pro náboženské obřady nebo náboženské úkony. Místní příslušnost je tak třeba vyvozovat z vnitřních předpisů církve.

„Církevní sňatek může být uzavřen až poté, kdy snoubenci předloží oddávajícímu osvědčení vydané příslušným matričním úřadem, od jehož vydání neuplynuly tři měsíce, o tom, že splnili všechny požadavky zákona pro uzavření platného manželství (§ 4b odst. 3 zákona o rodině).

Osvědčení má platnost tři měsíce a v podstatě chrání duchovního i snoubence před uzavřením neplatného či zdánlivého manželství, zejména v právně komplikovanějších případech.“ (Hrušáková, M. *Sňatek a paragrafy*. Praha: Computer Press, 2000, s. 47)

„Zákon o rodině ukládá orgánu státem registrované církve nebo náboženské společnosti, před kterým došlo k uzavření manželství, povinnost doručit do tří pracovních dnů od uzavření manželství protokol o uzavření manželství s uvedením skutečností podle zvláštního právního předpisu (tj. zákona o matrikách) příslušnému matričnímu úřadu, v jehož správním obvodu bylo manželství uzavřeno (§ 4b odst. 3). V původním znění obsahoval zákon o rodině lhůtu „bezodkladně“, která s účinností od 1. 7. 2001 byla nahrazena lhůtou tří dnů. Z žádného právního předpisu však nevyplývá jakákoliv sankce pro orgán církve, který nedoručí protokol o uzavření manželství v této lhůtě matričnímu úřadu, popřípadě protokol nebude obsahovat požadované náležitosti. Jedinou „sankcí“ je skutečnost, že manželé neobdrží úřední doklad o uzavření manželství, tj. oddací list.“ (Hrušáková, M., Králíčková, Z. *České rodinné právo*. Brno: Doplněk, 2006, s. 67-68)

Co ještě musí splňovat snoubenci z pohledu Katolické církve, pokud chtějí vstoupit do stavu manželského? Předpokladem je jejich zralý křesťanský život,

zakotvený ve svátosti křtu a upevněný ve svátosti biřmování. Svátost biřmování není bezpodmínečně nutná, ale církev její přijetí doporučuje. Nanejvýš je vhodné před svatbou přistoupit ke svátosti smíření a přijetí Eucharistie. Velmi důležitá je současně kvalitní pastorační příprava, která má pomoci upevnit nebo dokonce vzkřísit víru a duchovní život u těch, pro které bude svatba první příležitostí setkat se ve svém životě s Církví.

1.4 Příprava na manželství

Přípravou na manželství se nemyslí pouze právní příprava, ale zejména příprava osobnostní. Stupně přípravy, o kterých bude řeč, nelze přesně definovat, neboť se nedají jednoznačně určit ani vzhledem k věku účastníků, ani se zřetelem k trvání. Stupně přípravy se dělí na vzdálenější, bližší a bezprostřední.

Vzdálenější příprava zahrnuje rané dětství, dětský věk a mládí a odehrává se především v rodině, ale také ve škole a ve vzdělávacích kroužcích, které mohou být v tomto ohledu cennou pomocí. V této době je zprostředkována a vštěpována úcta ke každé pravé lidské hodnotě jak v mezilidských, tak i ve společenských vztazích, a to vším, co má význam pro utváření charakteru, sebeovládání a sebeúctu, pro správné zacházení s vlastními sklony a respekt k osobám druhého pohlaví. Kromě toho je, zejména u křesťanů, žádoucí důkladná duchovní a katechetická výuka.

Bližší příprava nastává v době zasnoubení. Skládá se z různých kursů a odlišuje se od bezprostřední přípravy, která se zpravidla koncentruje na poslední rozhovory snoubenců s duchovními před slavením svátosti manželství. Snoubencům má být během bližší přípravy nabídnuta možnost zkoumat, jak dalece dozráli v těch lidských hodnotách, které jsou vlastní přátelství a dialogu a které charakterizují zasnoubení. Vzhledem k novému životnímu stavu, ve kterém budou žít jako manželský pár, jim má být nabídnuta příležitost prohloubit život víry a především znalost posvátného charakteru církve.

Tato doba přípravy spadá všeobecně do doby mládí. Předpokládá se tedy všechno, co má vlastně činit pastorec mládeže, která usiluje o celkový rozvoj věřícího. Pastorec mládeže se nedá oddělit od sféry rodiny, jakoby mládež tvořila nějakou oddělenou a nezávislou "sociální vrstvu". Pastorec musí posilovat sociální vědomí mladých, a to zvláště vzhledem k vlastní rodině, přičemž přenáší její hodnoty na budoucí rodinu, kterou jednou založí. Mladým se při poznávání jejich povolání dostává pomoci skrze osobní nasazení, zvláště kněží, a přispěním společenství. To musí ostatně začínat ještě před zasnoubením.

Bližší příprava se musí opírat především o katechezi a směřovat ke stále obsáhlejšímu pochopení víry a svědectví v konkrétním životě.

Snoubenci musí být poučeni o přirozených požadavcích, které jsou v Božím plánu manželství a rodiny spojeny se vzájemným vztahem mezi mužem a ženou: vědomí svobodného souhlasu jako základu jejich spojení, jednota a nerozlučnost manželství, správné chápání odpovědného otcovství a mateřství, lidská hlediska manželské pohlavnosti, manželský úkon se svými požadavky a cíli, správná výchova dětí. To vše je podřízeno poznání mravní pravdy a utváření svědomí.

Během bližší přípravy je také nutné starat se o to, aby snoubenci ovládli základní psychologické, pedagogické, právní a medicínské předpoklady manželství a rodiny. Přesto se musí obzvláště prohloubit teologické a morální vzdělání, především co se týče naprostého odevzdání a odpovědného plození. Neboť láska manželů je láskou celistvou, výlučnou, věrnou a plodnou.

Dnes jsou všeobecně uznávány vědecké základy přirozených metod regulace plodnosti. Proto je jejich znalost nanejvýš potřebná; jestliže existují odpovídající důvody, nesmí být jejich používání pouhou technikou zacházení, nýbrž musí zapadat do pedagogiky a procesu zrání lásky.

Konečný výsledek této doby bližší přípravy tkví v jasném poznání podstatných znaků křesťanského manželství. Jsou to jednota, věrnost, nerozlučnost, plodnost, vědomí víry a připravenost uskutečňovat ve společnosti a církvi poslání v oblasti výchovy, které je rodinám vlastní.

Bezprostřední příprava na svátost manželství má být korunou celé katecheze, která by měla křesťanským snoubencům pomoci ještě jednou celou přípravu vědomě projít. Mají vědět, že jako pokřtění se v manželství spojují s Kristem a že se ve svém rodinném životě musí nechat vést Duchem svatým. Proto by se budoucí manželé měli připravit na svatební obřad přijetím svátosti smíření, aby se mohl uskutečnit platně, důstojně a plodně. Během bezprostřední přípravy na svátost manželství mají být snoubenci přiměřeným způsobem uvedeni do svatebního obřadu. V rámci této přípravy musí být snoubenci vedeni nejen k prohloubení křesťanské nauky o manželství a rodině - přičemž se přihlíží k morálním povinnostem, nýbrž i k vědomí a aktivní účasti na slavení sňatku, aby také rozuměli významu jednotlivých znamení a liturgických textů.

<http://www.google.cz/>

1.5 Překážky a zákazy manželství

Církev se od svého prvopočátku snažila o to, aby platily přesné právní normy, které pevně stanoví pravidla pro uzavírání manželství. Později tyto normy, které byly stanoveny církví převzaly sekulární právní systémy. Překážky a zákazy jsou důležitou částí manželského kanonického práva.

Překážkami se rozumí důvody působící neplatnost i nedovolenost manželství a zákazy jsou důvody působící pouze nedovolenost manželství.

Některé překážky i zákazy lze právně odstranit. Překážku může příslušná církevní autorita podle norem práva dispenzovat, což znamená prominout či osvobodit od zákona. Na druhé straně zákaz vyžaduje povolení. Nelze však dispenzovat překážky, které vycházejí z přirozeného práva božského i lidského.

Mezi nejdůležitější **překážky manželství** patří:

- překážka věku,
- překážka tělesné neschopnosti,
- překážka trvajících manželského svazku,

- překážka různorodosti náboženství,
- překážka svěcení,
- překážka řeholního slibu čistoty,
- překážka únosu nebo zadržení,
- překážka zločinu,
- překážka pokrevního příbuzenství,
- překážka afinity nebo-li „švagrovství“,
- překážka veřejné počestnosti,
- překážka duchovního příbuzenství.

Podrobně se zaměřím pouze na ty, které se vyskytují častěji a jsou pro nás v tomto ohledu poučné.

Překážka věku

Kanonické právo vyžaduje pro platné uzavření manželství minimální věk u ženy 14 let a u muže 16 let. Tato překážka je nedispensovatelná. Vzhledem k tomu, že podle platné právní úpravy v České republice nemůže uzavřít sňatek osoba nezletilá. Zletilostí se rozumí dovršení osmnáctého roku věku, může výjimečně soud z důležitých důvodů povolit uzavření manželství nezletilému staršímu 16 let. Kanonické právo tento požadavek sekulárního (civilního) práva respektuje ve smyslu kánonu 1071 §1 odst. 2, který zní: „S výjimkou případu nutnosti neoddává farář bez dovolení ordináře osoby, jejichž manželství nelze uznat nebo uzavřít, podle norem světského práva.“ (*Kodex kanonického práva*. Praha: Zvon, 1994, s. 475)

Překážka tělesné neschopnosti

Tělesnou neschopností se rozumí sexuální impotence tj. neschopnosti k souloži. Překážka tělesné neschopnosti je božského práva a je tím pádem nedispensovatelná. V tomto případě je důležité rozlišovat:

- neschopnost pokusit se zplodit potomka, neschopnost k souloži,
- neschopnost zplodit potomka, neplodnost, sama o sobě není překážkou manželství a nepůsobí, jeho neplatnost ani je nezakazuje.

Překážka trvajícího manželského svazku

Zde je nutné opět podotknout, že manželství uzavřené církevní formou nekončí a trvá i v případě kdy:

- manželé spolu přestali žít, případně i bydlet,
- manželé byli rozvedeni sekulárním soudem (tento výrok není relevantní pro kanonické právo),
- církevní autoritou bylo realizováno odloučení manželů za trvání manželského svazku,
- platnost manželství je posuzováno církevním soudem, případně je již vyneseno rozsudek stanovící neplatnost manželství, ale doposud nenabyl právní moci (důsledek presumpce platnosti manželství),
- běží řízení o rozloučení manželství dle církevního práva, ale dosud nebylo ukončeno (nebyl vyneseno rozsudek, nebo rozsudek nenabyl právní moci).

Jelikož manželství je svazkem monogamním jedná se o překážku přirozeného práva, a proto je tato překážka nedispensovatelná. Definitivně zaniká smrtí jednoho z manželů a rozloučením manželství církevní autoritou.

Překážka různosti náboženství

Tato překážka se vztahuje na pokřtěné katolíky uzavírající manželství s nepokřtěnou osobou. Ovšem je třeba od sebe odlišovat tzv. smíšené manželství, které vzniká mezi dvěma křesťany, příslušníky téhož náboženství, ale různého vyznání. V tomto případě se toto manželství stává platné, ale bez dispense ordináře nedovolené.

Pro udělení dovolení uzavření smíšeného manželství a udělení dispense se vyžadují stejné podmínky, které jsou uvedeny v kán. 1125:

- katolická strana prohlásí, že je připravena chránit se nebezpečí odpadu od víry a poskytne upřímný příslib, že se bude ze všech sil snažit, aby všechny děti byly pokřtěny a vychovány v katolické víře,
- o těchto příslibech se včas uvědomí druhá strana tak, že bude známo,

- že si je opravdu vědoma příslibu a povinnosti katolické strany,
- obě strany se poučí o účelu a podstatných vlastnostech manželství, které žádný z uzavírajících nesmí vylučovat,
 - tyto přísliby se stvrzují při sepisování sňubního protokolu, kde katolická i nekatolická strana své přísliby stvrzují písemně, že o nich byly informovány. Může se stát, že nekatolická strana po svém informování odmítne podepsat, v tomto případě postačí potvrzení tohoto faktu jednak farářem, který odpovídá za předsňatkové řízení a jednak jedním svědkem, kterým může být katolická strana.

Jedná se tedy o překážku církevního práva, a jde o překážku dispenzovatelnou. Podmínky výše uvedené se nevztahují na manželství uzavírané mezi dvěma nepokřtěnými osobami a mezi pokřtěným nekatolíkem s nepokřtěnou osobou, neboť nejsou vázáni církevním právem, a proto je platné jejich manželství uzavřené civilně nebo formou stanovenou jiným církevním nebo náboženským právem.

Překážka pokrevního příbuzenství

Další významnou překážkou je pokrevní příbuzenství. Jedná se o vztah mezi dvěma fyzickými osobami, které mají společného předka. V tomto případě je v přímé linii neplatné každé manželství mezi všemi předky a potomky, jak legitimními, tak přirozenými. Neplatné je i manželství v linii boční a to až do čtvrtého stupně včetně. Rozlišují se tedy dvě linie pokrevního příbuzenství:

„linie přímá – vztah mezi předky a potomky; tato linie existuje jako sestupná (směrem od předků k potomkům) anebo vzestupná (od potomků k předkům),
linie boční – vztah mezi jinými příbuznými („rozbočení“ linie je dáno tím, že se berou v úvahu sourozenci a další příbuzní).“ (Němec, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha: Krystal OP, 2006, s. 66)

Počítání stupňů se nejlépe znázorňuje graficky. Stupně příbuzenství jsou dána v kánonu 108 § 3 tak, že je tolik stupňů, kolik je zrození v liniích mezi sobě příbuznými, neboli kolik je osob v obou liniích po odečtení kmene tzn., kolik je v grafu spojovacích

čar. V boční linii neexistuje první stupeň, neboť pro zrození sourozenců jsou třeba dva porody.

Překážka pokrevního příbuzenství je částečně dispenzovatelná, a to pouze v 4. stupni a výjimečně v 3. stupni boční linie.

Překážka zákonného příbuzenství

Zákonné příbuzenství je vztah založený na základě osvojení neboli adopce tzn., že osvojenec vstupuje do rodu osvojitele. Počítání linií a stupňů v tomto případě zůstává stejné jako u pokrevního příbuzenství. Překážka zákonného příbuzenství je dispenzovatelná. Pokud by zaniklo osvojení, zaniká též i překážka.

Překážka afinity neboli „švagrovství“

Překážka afinity může vzniknout jen na základě platně uzavřeného manželství a trvá i v případě jeho zániku. Překážkou se rozumí vztah, který vzniká z platného manželství mezi jedním manželem a pokrevně příbuzným druhého manžela v přímé linii. Počítání linií a stupňů je opět stejné jako u pokrevního příbuzenství. Tzn., že muž po smrti své manželky si nesmí vzít její matku ani dceru, která není jeho. Může se, ale oženit s manželčinou sestrou, neboť afinita v boční linii není překážkou. Toto vychází z pojmu „vrůstání“ do rodiny druhého a vztahu, že manželé jsou jedno tělo a jedna bytost. Vztah vzniká mezi jedním z manželů a pokrevními příbuznými druhého manžela, nikoli však mezi pokrevními příbuznými jednoho s pokrevními druhého. V tomto se liší od obecného pojmu „švagr, švagrovství“. Překážka afinity je snadno dispenzovatelná.

Překážka duchovního příbuzenství

Překážkou duchovního příbuzenství se rozumí vztah, který vzniká na základě duchovního rodičovství. Jedná se o kmotrovství zejména při křtu, kdy se kmotr nebo kmotra stává otcem či matkou v předávání víry. Svým způsobem vstupuje do rodiny kmotřence či kmotřenky. Tato překážka nebyla z CIC/1917 převzata do CIC/1983, a tak v západní církvi zanikla. Existuje však ve východním katolickém právu a je lehce

dispenzovatelná.

Obr. č. 1 Přehled překážek spojených s „příbuzností“

<i>Překážka</i>	<i>Rozsah v přímé linii</i>	<i>Rozsah v boční linii</i>
Pokrevní příbuzenství	celá linie	do 4. stupně včetně
Zákonné příbuzenství	celá linie	pouze 2. stupeň
Afinita	celá linie	-
Veřejná počestnost	pouze 1. stupeň	-

Němec, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha: Krystal OP, 2006, s. 78

Všechny zde zmíněné překážky jsou překážkami pouze církevního práva. České sekulární právo nezná ani jednu z těchto překážek.

1.6 Oprávnění k udělení dispenze

Oprávnění k udělení dispenze má místní ordinář, farář, zpovědník a Apoštolský stolec.

Rozlišují se však tři skupiny okolností, které určují kompetence v dispenzování. Jedná se o:

- řádnou dispens – za běžných okolností,
- mimořádnou dispens v nebezpečí smrti alespoň jednoho ze snoubenců,
- mimořádnou dispens v situaci jiné naléhavosti, kdy je vše připraveno ke sňatku a nelze jej bez důvodného nebezpečí závažné škody odložit až na dobu po obdržení dispenze. (Němec, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha: Krystal OP, 2006, s. 79)

Obr. č. 2 Dispense manželských překážek

DISPENZE MANŽELSKÝCH PŘEKÁŽEK						Poznámky
Manželský svazek kán. 1085	Z přirozeného práva vylučuje uzavření manželství. NELZE DISPENZOVAT					I nedokonané tvoří překážku. Odpadá zánikem manželství, prohlášením manželství za neplatné.
Tělesná neschopnost kán. 1086	Z přirozeného práva vylučuje uzavření manželství. NELZE DISPENZOVAT					
Únos, zadržování ženy kán. 1089	Pokud je důvodem únosu či zadržování zamýšlený sňatek. NELZE DISPENZOVAT					Zplatnění: žena osvobozená z moci únosce, v bezpečném místě, dobrovolně volí manželství
Pokrev. příbuz. v přímé linii kán. 1091 § 1	Z přirozeného práva vylučuje uzavření manželství. NELZE DISPENZOVAT					
MIMORÁDNÁ DISPENS						
ŘÁDNÁ DISPENS	NEBEZPEČÍ SMRTI k. 1079		NALÉHAVÁ NUTNOST k. 1080			
	Ordinář je v dosahu	Ordinář není v dosahu	Ordinář je v dosahu	Ordinář není v dosahu	Ordinář není v dosahu	
	Normální okolnosti		Veřejné i tajné překážky	Pouze tajné případy /obvykle tajné přek., výjimečně i veřejné/		
Věk kán. 1083	Ordinář	Ordinář	1. Farář 2. Delegovaný kněz či jáhen 3. Přítomný kněz či jáhen (kán. 1116 § 2) 4. Zpovědník: jen tajné překážky, ve zpovědi i mimo ni (dále „****“)	Ordinář	1. Farář 2. Delegovaný kněz či jáhen 3. Přítomný kněz či jáhen (kán. 1116 § 2) 4. Zpovědník: jen tajné překážky, ve zpovědi i mimo ni (dále „****“)	Dispens možná jen po hranici biologické vyspělosti. Jinak je překážka na základě principů přirozeného práva nedispensovatelná.
Různost náboženství kán. 1086	Ordinář	Ordinář	***	Ordinář	***	Dispens za podmínek v kán. 1125 a 1126. V pochybnostech o křtu je manželství platné.
Svěcení kán. 1087	Apoštolský stolec	Ordinář jen u jáhna	Jen u jáhna ***	NELZE DISPENZOVAT		

Řeholní slib trvalé čistoty kán. 1088	AS – papež. práva Ordinář – diecéz. práva	Ordinář	***	Ordinář – jen diec. práva	*** Jen diecéz. práva	V naléhavé nutnosti lze dispensovat sliby jen v řeholních institutech diecézního práva, v nebezpečí smrti i v ŘI papežského práva.
Zločin (vražda manž. partnera) kán. 1090	Apoštolský stolec	Ordinář	***	Ordinář	***	Překážka vzniká na základě vraždy za úmyslu dosáhnout manželství (<i>coniugicidum</i>)
Pokrevní příbuzenství v boční linii kán. 1091 § 2-4	Ordinář	Ordinář	***	Ordinář	***	Dispens možná ve 4. stupni, mimořádně ve 3. stupni. Nikdy se nedává v 2. stupni.
Afinita (švagrovství) kán. 1092	Ordinář	Ordinář	***	Ordinář	***	Překážka pouze v přímé linii s pokrevními příbuznými manželského Partnera či partnerky.
Veřejná počestnost kán. 1093	Ordinář	Ordinář	***	Ordinář	***	Překážka jen v 1. stupni přímé linie s pokrevními příbuznými partnera či partnerky.
Zákonné příbuzenství kán. 1094	Ordinář	Ordinář	***	Ordinář	***	Překážka v celé přímé linii a v 2. stupni boční linie.

Němec, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha: Krystal OP, 2006, s. 82

Závěrem druhé kapitoly „Manželství“ bych chtěla zdůraznit, že v manželství jsou si muž a žena naprosto rovni, tzn., že mají stejná práva a povinnosti. K nejdůležitějším povinnostem obou manželů, kteří se v průběhu manželství stali rodiči, je bezesporu především výchova jejich dětí, a to jak fyzická, společenská, kulturní, mravní, tak i náboženská.

V manželství mají oba manželé dosáhnout svátosti života, neboť svátosti manželství jsou oba posílení a posvěceni ke svému poslání. Manželství se tedy dostává na stejnou úroveň jako kněžství či jiná forma zasvěceného života.

2. Rodina

Se slovem *rodina* se mi neodmyslitelně spojí slovo *domov*. Domov, kam se můžeme celý život vracet, kde vždy nacházíme lásku a pochopení, v nouzi pomoc a radu. Domov, kde jsou ukryty ty nejkrásnější vzpomínky z dětství, dospívání, ale i z dospělosti.

Jako dítě štěstěny se může cítit dítě, které je svými rodiči očekáváno a přijato na tento svět s radostí a láskou a není o něm uvažováno jako o přepychu nebo překážce. O velikém štěstí či osudu může mluvit i v případě, kdy se narodí dvěma lidem, kteří si navzájem udělili svátost manželství a společně s ním vytvořili úplnou fungující rodinu.

Dnes už vím, že je velmi málo dětí, které by mohly o domově takto psát. Jsou to děti, které svůj domov vůbec nemají nebo na druhé straně jejich domov je pro ně domem hrůzy.

S přibývajícím věkem si člověk svého původního domova cení možná mnohem více než jako dítě, neboť sám se dostal do role rodiče, který zakládá domov pro své děti. Je to doba, která je provázená radostí, štěstím, životním naplněním jak pro rodiče, tak i pro rodiče rodičů, nyní už nazývané babičkou a dědečkem.

Život, i když je velmi krásný, nám vedle radostných chvil přináší i chvíle smutné, které však k životu také patří. Mám na mysli odchod našich rodičů z tohoto světa. A právě v této chvíli, kdy my, jako noví rodiče ztrácíme rodiče své, si nejvíce uvědomujeme, že právě oni byli pro nás tím nejdražším a nejcennějším, čím jsme teď my pro svoje děti. Ti, kteří celý život udržovali teplo domova, byli tu vždy pro nás a nikdy nás nezavrhlí a neopustili, i když jsme jako malé děti často zlobily, jako děti dospívající se těžko potýkaly s pubertou a i jako dospělí, několikrát, vlastní vinou po neuposlechnutí jejich moudrých rad, zakopli na cestě životem.

Najednou máme velkou potřebu rodičům poděkovat, ale zjistíme, že už nemáme komu. V tu chvíli si uvědomíme, že starosti, které máme jako rodiče a nad kterými se

stále rozčilujeme, měli i naši rodiče, ale my jako děti je neviděly a nevnímaly. Žily jsme opravdu bezstarostný život.

Rodiče, kteří se dokáží poprat s každodenními starostmi všedního dne a k tomu zvládnou nejtěžší úkol v životě, tj. vychovat z dítěte čestného člověka, navzdory nepříznivým podmínkám dnešní doby, jsou hodny nejvyššího ocenění celou naší společností.

2.1 Sociální skupina

Rodinu lze definovat jako malou sociální skupinu, ovšem ne v každém případě spojenou manželským svazkem. Vysvětlení je zcela prosté, dnešní mladí lidé přestávají uznávat soužití v manželském svazku. Je pro ně z jejich pohledu výhodnější žít volně a nevázaně, jak sami uvádějí, bez oddacího listu. Svůj vztah legalizovat nechtějí, ale na druhé straně bez dětí v tomto vztahu žít také nechtějí, a proto stále přibývá dětí, které se rodí mimo manželství.

V současné době i taková soužití v podstatě fungují jako rodiny a splňují znaky rodiny, jako například společné bydlení pod jednou střechou. Na druhou stranu nám však vyvstává otázka, jak dlouho trvá bydlení této rodiny pod jednou střechou? Jsou v těchto rodinách pevně zakotveny mravní a morální zásady?

„Rodina založená manželstvím je základním článkem naší společnosti. Tuto formulaci můžeme najít v našem Zákoně o rodině a podobný význam přisuzuje rodině většina evropských států. Všeobecná deklarace lidských práv tvrdí, že „rodina je přirozený a základní prvek společnosti“. Vůbec poprvé byla rodina prohlášena za základ společnosti kolem roku 450 př. Kr., v římském zákoníku, tzv. Dvanácti deskách. Rodina jako pojem tedy existuje od nepaměti, v průběhu dějin lidstva byl však tento pojem naplňován různým obsahem, který se velmi lišil v závislosti na čase a místě.“
<http://www.getsemany.cz>

Rodina je primární sociální skupina, která nejvíce ovlivňuje náš život a kde

probíhá proces primární socializace.

„Vztahy mezi členy této malé skupiny, kterou rodina je, se vyznačují vysokou mírou intimity, citovými vazbami mezi jejími členy, vzájemnou soudržností a přesně vymezenými rolemi, včetně jejich hierarchie. Tato sociální skupina má velký vliv na utváření osobnosti jejích členů, poskytuje jim základní sociální zkušenost a vytvářejí se zde specifické emocionální vazby mezi jejími členy, které ovlivňují emocionální život i po tom, co ji opustí.“ (Vízdal, F., Doňková, O., Novotný, J. S. *Sociální psychologie I*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009, s. 88)

2.2 Druhy a funkce rodiny

Rozlišujeme několik **druhů** rodin:

- nukleární rodina,
- rozšířená rodin,
- orientační rodina,
- prokreační rodina.

Nukleární, neboli základní rodina se skládá z otce, matky a dětí, kteří žijí společně.

Rozšířená rodina zahrnuje kromě otce, matky a dětí další blízké příbuzné z obou stran - prarodiče, strýce, tety, sestřenice, bratrance a ostatní příbuzné.

Orientační rodina je ta, do které se jedinec narodí a ve které vyrůstá.

Prokreační rodina je rodinou, kterou jedinec jako dospělý sám později zakládá.

Mezi druhy rodiny patří i rozlišení **úplná či neúplná** /chybí otec nebo matka/ rodina.

Kromě výše zmíněných druhů rodin, můžeme rozlišit rodiny, podle toho, do jaké míry se jim daří zvládat funkce, které má rodina plnit. Jedná se o:

- funkční rodinu,
- problémovou rodinu,
- dysfunkční rodinu,
- afunkční rodinu.

Funkční rodinou rozumíme rodinu, které se daří přiměřeně zvládat a plnit všechny své funkce. V této rodině je zajištěn dobrý vývoj dítěte a jeho další rozvoj.

Problémová rodina vykazuje poruchy některých nebo všech funkcí, které však vážněji neohrožují vývoj dítěte. Je stále v silách rodiny vzniklé problémy řešit buď vlastními silami, nebo pomoci zvenčí, kdy se jedná o pomoc jednorázovou či krátkodobou.

Dysfunkční chápeme takovou rodinu, kde se vyskytují vážnější poruchy některých nebo všech funkcí, které ohrožují nebo poškozují rodinu jako celek a zvláště pak vývoj a prospěch dítěte. Není již v silách této rodiny sama zvládnout vzniklé problémy a je proto nutné přijmout řadu opatření zvenčí.

Afunkční rodina vykazuje poruchy takového rázu, kdy přestává plnit svůj základní úkol, dítěti závažným způsobem škodí a ohrožuje dítě v samotné existenci. Pomoci této rodině je bezpředmětné. Jediným řešením je pomoci dítěti, a to vzít ho z této rodiny. <http://www.viod.cz>

Mezi přirozené **funkce** rodiny patří:

- a) **biologicko-reprodukční**, která zajišťuje reprodukci lidské populace a uspokojení sexuální potřeby mezi manželi,
- b) **ekonomicko-zabezpečovací**, někdy nazývána též funkce materiální, zajišťující co největší pohodlí všech jejích členů,
- c) **socializačně-výchovná**, která je zaměřena na opravdový zájem o dítě, zajišťuje jeho řádnou výchovu a umožňuje jeho celkový rozvoj,
- d) **emocionální funkce**, jež poskytuje všem jejím členům, citové zázemí, pocit bezpečí a jistoty.

2.3 Rodina z pohledu křesťanství

Rodina je nejpřirozenější společenství lidí. Nevznikla ustanovením lidí, ale byla založena Bohem. Jestliže Bůh stvořil člověka jako muže a ženu a plodem jejich lásky je dítě, pak můžeme tvrdit, že rodina existuje od stvoření světa, jak je popsáno v Bibli ve Starém zákoně. Z toho tedy vyplývá, že Bůh stvořil nejen člověka, ale i rodinu.

„I řekl Bůh: „Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi.“

I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem.

I řekl Hospodin Bůh: „Není dobré, aby člověk byl sám. Učiňme mu pomoc jemu rovnou.“ Když vytvořil Hospodin Bůh ze země všechnu polní zvěř a všechno nebeské ptactvo, přivedl je k člověku, aby viděl, jak je nazve. Člověk tedy pojmenoval všechna zvířata a nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř.

Ale pro člověka se nenašla pomoc jemu rovná. I uvedl Hospodin Bůh na člověka mrákotu, až usnul. Vzal jedno z jeho žeber a uzavřel to místo masem. A Hospodin utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu. Člověk zvolal:

„To je kost z mých kostí a tělo z mého těla!

Ať muženou se nazývá, vždyť z muže vzata jest.“

Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.

Oba dva byli nazí, člověk i jeho žena, ale nestyděli se. Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, muže a ženu je stvořil.

A Bůh jim požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se na zemi hýbe.“ Bůh také řekl: „Hle, dal jsem vám na celé zemi každou bylinu nesoucí semena i každý strom, na němž rostou plody se semeny. To budete mít za pokrm. Veškeré zemské zvěři a všemu nebeskému ptactvu a všemu, co se plazí po zemi, v čem je živá duše, dal jsem za pokrm veškerou zelenou bylinu.“ A stalo se tak. Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré. Byl večer a bylo jitro den šestý.“ (BIBLE, Zagreb:1992, s. 15)

2.4 Věřící rodina

Věřící rodina plní stejné funkce jako rodina nevěřící. Řeší stejné nebo podobné problémy a starosti všedního dne. Ovšem jeden podstatný rozdíl mezi těmito dvěma rodinami je. Věřící rodiče se zavázali, že budou své dítě vychovávat ve víře a k lásce k Bohu. Stalo se tak ve chvíli, kdy jejich dítě na základě jejich žádosti přijalo svátost křtu a bylo včleněno do společenství církve a tím přijalo všechny závazky a dary z toho vyplývající.

Obdiv patří všem věřícím rodinám, které křesťanskou výchovu svých dětí nechápou jen jako „povinnost“ a další „starost navíc“, ale jako součást jejich společného života. Je to dodržení slibu, který při křtu dali nejen Bohu, ale především svým dětem. Rodiče na tuto výchovu nejsou nikdy sami, neboť pokud žijí podle Božího zákona, Bůh jim skrze Písmo svaté ukazuje správnou cestu a ke každé situaci a době vysvětluje vše potřebné.

Výchova člověka není nikdy jednoduchá a vyžaduje hodně síly a trpělivosti, kterou věřící rodiče načerpávají čtením Bible.

Bůh propojil rodiče a děti poutem, který dává rodičům zodpovědný úkol. V jejich životě nejde jen o výchovu dítěte, ale společně s výchovou jde i o jejich vlastní cestu do království nebeského. Zjednodušeně řečeno, vychovat děti v křesťanské víře, znamená být blíže Bohu a nebeskému království.

Děti jsou jedním z nejkrásnějších darů od Boha a rodiče na tomto nejcennějším daru svou výchovou mohou projevovat lásku k Bohu opravdu výjimečným způsobem.

Věřící rodina by se nikdy neměla cítit opuštěná a sama. „Opravdová“ věřící rodina se v každodenní modlitbě společně s dětmi setkává s Bohem a děkuje nejen za dar života, ale především za dar víry.

2.5 Aktivity věřících ve volném čase

Každá farnost se stará o své farníky a umožňuje jim plnohodnotně trávit volný čas. V každém farním společenství se setkávají věřící všech věkových kategorií.

Vybrala jsem pro ukázkou aktivitu Římskokatolické farnosti u kostela svatého Jana Nepomuckého v Brně.

- **Sedmikráska** – klub malých dětí a jejich maminek /zejména na mateřské dovolené/, které se schází pravidelně vždy jedenkrát týdně.
- **Pohoda** – klub aktivních seniorů.
- **Klub tatínků.**
- **Pírko a hlásek** – příprava na náboženství a do dětského sboru od 3 let věku dítěte.
- **Výuka náboženství 1. – 9. třída.**
- **Dětský sbor.**
- **Chrámový sbor.**
- **Junák** – svaz skautů a skautek ČR, středisko Starý Lískovec Brno.
- **Orel jednota Brno - Starý Lískovec.**
- **Orel jednota Brno – Bohunice.**
- **Keramické tvoření pro dospělé** – každé sudé pondělí v měsíci.

Kromě těchto aktivit pořádá farnost různé sportovní akce, výlety, besídky a provozuje vlastní knihovnu a kavárnu. Velmi pozitivně lze hodnotit spolupráci všech věřících v této farnosti, a to jak svojí účastí na dobrovolných stavebních akcích, při kterých vznikly v bezprostřední blízkosti fary prostory, kde společně tráví svůj volný čas oni i jejich děti, tak účastí na brigádách za účelem úklidu venkovních prostor kostela a přilehlé farní zahrady i kostela samotného.

Je s podivem, že tito lidé dokáží zvládat své pracovní povinnosti, rodičovské povinnosti, dobrovolné aktivity farnosti, a přitom vždy jsou přítomni nedělní bohoslužbě a někteří i bohoslužbě středeční, která je věnována především dětem. Dále tyto rodiče můžete potkávat společně s jejich dětmi na různých akcích farnosti nebo

v dětském sboru, kde děti doprovází na hudební nástroje. Pokaždé mají spokojený výraz na tváři a vyzařuje z nich láska, víra a naděje.

Závěrem třetí kapitoly „Rodina“, ač bych ráda napsala, že věřící rodiny problémy nemají, musím s polytováním konstatovat, že opak je pravdou. Problémy se nevyhýbají nikomu. Přestože, je věnována věřícím snoubencům důkladná péče a příprava před manželstvím, nejsou později schopni ustát problémy, které sebou život přináší. Najednou nedokáží věci řešit racionálně, ale pouze útekem, a tak v mnoha případech dochází k rozpadu i věřících rodin.

3. Zánik manželství

V životě každého z nás nastávají chvíle, kdy pro člověka něco nového začíná a na druhé straně něco končí. Takovým začátkem je i manželství, kterým začíná nová éra života.

Manželství můžeme nazvat cestou, kterou lze dojít do vytouženého cíle za předpokladu věrnosti, vytrvalosti a stálého nadšení obou manželů. To znamená dokázat se společně přenést přes všechny těžkosti života a každodenně naplňovat manželský slib, kterým se manželé jeden druhému zavázali na celý život a v případě církevního sňatku si vzájemně udělili svátost manželství.

Vše má svůj začátek i konec, a tak je tomu i v případě manželství. Platné, dokonané a svátostné manželství jednou skončí, a to smrtí jednoho z manželů.

Štěstí v manželství nepřichází automaticky, a proto je v každém vztahu důležité, aby na něm lidé pracovali a nečekali, že vše půjde samo, setrvačností a že problémy za ně něco nebo někdo vyřeší. V průběhu manželství dochází k proměně milostných citů, každý z manželů dozrává jiným směrem. Zkoušky a překážky, které přináší život, přivedou často věřící i nevěřící k rozpadu manželství.

Slovo rozvod je v dnešní konzumní společnosti skloňováno ve všech pádech. Smutná čísla statistik nás staví na přední příčky v rozvodovosti ve světě.

I když se ve své práci nikde nezmiňuji a neporovnávám, zda je rozvodovost větší u věřících nebo nevěřících páru, předpokládá se, že je naprosto stejná. Přestože u nás nebyla v této oblasti Českým statistickým úřadem zpracována žádná statistika. Vychází tento předpoklad z celospolečenského pohledu a přístupu dnešních mladých lidí k ukončení manželství rozvodem.

Jedinou zmínku o statistických údajích v této oblasti jsem našla v knize „Manželství, po jakém jste vždycky toužili“. Zde se uvádí: „Podle křesťanského badatele George Barny si 35 % lidí, jež nazývá „znovuzrozenými“ křesťany, tedy lidí,

kteří přijali Ježíše Krista jako Pána a Spasitele, prošlo rozvodem. A co je ještě horší, 23 % - téměř čtvrtina se rozvedla více než jednou! „Ale křesťané se určitě rozvádějí méně často než nevěřící,“ namítnete. Barna tvrdí, že tomu tak není – čísla se shodují. 35 % „u nás,“ 35% „u nich.“ (Chapman, G. *Manželství, po jakém jste vždycky toužili*. Praha: Návrat domů, 2006, s. 4)

Rozvodem končí velká životní etapa, která začínala velkou láskou a v mnoha případech dříve či později, končí nepřátelstvím mezi oběma manželi.

Je těžké někoho soudit nebo připisovat vinu jednomu nebo druhému z nich. Není lehké být v této situaci, ani soudcem, ani poradcem. Manželé, kteří prožívají krizi, jsou zaslepeni zlobou vůči sobě a nejsou schopni rozumně uvažovat, natož hledat nějaké řešení svého současného problému. Znají v této situaci jediné řešení, a tím je ukončení jejich manželství, tedy „ROZVOD“.

3.1 Zánik manželství na základě Zákona o rodině

Manželství zaniká třemi způsoby, které jsou uvedeny v zákoně o rodině č. 94/1963 Sb.

- zánik manželství smrtí jednoho z manželů,
- zánik manželství prohlášením jednoho z manželů za mrtvého,
- zrušení manželství rozsudkem soudu o rozvodu manželství.

Zánik manželství smrtí jednoho z manželů je přirozený způsob zániku. „Smrt musí být prokázána předepsaným způsobem, tj vydáním úmrtního listu.“ (Hrušáková, M., Králíčková, Z. *České rodinné právo*. Brno: Doplněk, 2006, s. 114)

Zánik manželství prohlášením manžela za mrtvého se staví na roveň smrti. Nelze-li smrt prokázat předepsaným způsobem, soud fyzickou osobu prohlásí za mrtvou, zjistí-li její smrt jinak. „Za mrtvou, soud též prohlásí také nezvěstnou fyzickou osobu, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem soudit, že nežije.“ (Hrušáková, M.,

Manželství zanikne dnem, kdy rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého nabude právní moci. V případě, že se zjistí, že osoba, která byla prohlášena za mrtvou, žije, soud své rozhodnutí zruší. Této osobě se obnovují opět veškerá práva a povinnosti, s jedinou výjimkou, a to manželství v případě, že druhý manžel uzavřel manželství nové. Dále k obnovení manželství nedojde ani v případě, že by nové manželství zaniklo smrtí nebo rozvodem. Původní manželství se tedy obnovuje pouze v případě, že druhý manžel neuzavře další manželství.

Zrušení manželství rozvodem je jediný způsob zrušení manželství za života obou manželů. Rozvodem se rozumí právní akt ukončení manželství. Nedotýká se pouze života manželů, ale v případě, že mají děti, tak i těchto dětí a dále majetkových poměrů mezi manželi. Rozvod je společenský problém, který přesahuje z oblasti rodinného práva i do dalších oblastí.

Rozvodové řízení začíná podáním návrhu na rozvod jedním z manželů. Na rozvod není právní nárok, tedy pouhé přání nechat se rozvést nestačí.

Podle zákona o rodině soud může manželství na návrh některého z manželů rozvést, jestliže je manželství tak hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití; bere přitom v úvahu příčiny rozvratu manželství.

Současná právní úprava rozlišuje:

- sporný rozvod,
- ztížení rozvod tzv. s tvrdostní klauzulí,
- nesporný rozvod tzv. smluvený.

Sporný rozvod

Sporný rozvod je označován jako základní úprava rozvodu manželství. O tento způsob rozvodu se jedná v případě, že mezi manželi sice panuje jednota, pokud se jedná o samotný rozvod, ovšem nejsou všechny otázky rozvodu a zejména porozvodového uspořádání doposud vyřešeny.

Při tomto rozvodovém řízení soud zjišťuje i příčiny rozvratu. Nejde o zjišťování viny na rozvratu, protože tyto příčiny mohou být subjektivního charakteru, ale i objektivního charakteru. Zjištění příčin rozvratu přesto může mít i hmotněprávní důsledky, a to zejména v souvislosti s následným rozhodováním soudu o vyživovací povinnosti k rozvedenému manželovi, případně v souvislosti s vypořádáním společného jmění manželů apod. (Hrušáková, M., Králíčková, Z. *České rodinné právo*. Brno: Doplněk, 2006, s. 120)

Ztížený rozvod

V případě ztíženého rozvodu neboli rozvodu s tvrdostní klauzulí, ač jsou splněny podmínky pro rozvod, tj. existence kvalifikovaného rozvratu, soud manželství nerozvede, jsou-li zároveň splněny podmínky tvrdostní klauzule. Tvrdostní klauzule představuje zpřísnění rozvodu z důvodu zvýšené ochrany manžela, který s rozvodem nesouhlasí. Soud návrhu na rozvod nevyhoví, jestliže s ním nesouhlasí manžel, který se na rozvratu porušením manželských povinností převážně nepodílel nebo jemuž by byla rozvodem způsobena zvláště závažná ujma a dále mimořádné okolnosti svědčící ve prospěch zachování manželství. Ochrana manžela bránícího se rozvodu nemůže být absolutní, protože nelze žádného z manželů donutit, aby setrval v manželském soužití proti své vlastní vůli. Zákon z tohoto důvodu stanovuje, že jestliže však manželé spolu nežijí po dobu delší než tři roky, soud manželství rozvede, jsou-li splněny ostatní podmínky pro rozvod. (Kejdová, M., Vaňková Z. *Právo a sociální politika*. Brno: Institut mezioborových studií, 2007, s. 143), (Hrušáková, M., Králíčková, Z. *České rodinné právo*. Brno: Doplněk, 2006, s. 122)

Nesporný rozvod

Pro tento způsob rozvodu se též používá termín smluvní rozvod a jde o rozvod založený na dohodě obou manželů o rozvodu manželství. Nejedná se v tomto případě zdaleka o rozvod dohodou manželů, ale o rozvod bez prokazování příčin rozvratu. Pro nesporný rozvod musí být splněny předpoklady a podmínky stanové v zákoně o rodině:

- manželství trvalo alespoň jeden rok,
- manželé spolu nejméně šest měsíců nežijí,
- druhý manžel se k návrhu na rozvod připojí.

S těmito podmínkami a předpoklady spojuje zákon existenci nevyvratitelné domněnky rozvratu manželství. Soud v tomto případě nezjišťuje příčiny rozvratu. Při splnění výše uvedených podmínek vzniká manželům nárok na rozvod. Jsou povinni soudu doložit:

- písemné smlouvy upravující pro dobu po tomto rozvodu vypořádání vzájemných majetkových vztahů, práva a povinnosti společného bydlení a smlouvu o případné vyživovací povinnosti. Podpisy na smlouvách musí být úředně ověřeny;
- pravomocné rozhodnutí soudu o schválení dohody o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu.

Pro všechny typy rozvodů platí ustanovení § 24 odst. 2 zákona o rodině, které zní: „mají-li manželé nezletilé děti, nemůže být manželství rozvedeno, bylo-li by to v rozporu se zájmem těchto dětí, daným zvláštními důvody.“

Podle ustanovení § 25 zákona o rodině, manželství nelze rozvést, dokud nenabude právní moci rozhodnutí o úpravě poměrů k nezletilým dětem pro dobu po rozvodu, které vydá soud v řízení podle §176 občanského soudního řádu.

Tzn. kterému z rodičů bude dítě svěřeno do výchovy a jak bude druhý rodič přispívat na jeho výživu.

3.2 Zánik manželství podle církevního práva

Ačkoliv v dnešní době není rozvod ničím výjimečným, má v budoucnu mnohem více následků, které si většina rozvádějících manželů ani neuvědomuje. Jedná se zejména o manželství, která byla uzavřena církevním sňatkem, a to znamená, že byla uzavřena podle církevního práva a toto právo žádný termín „rozvod“ nezná a neuznává, neboť manželství uzavřené před Bohem je nerozlučitelné. Jak bylo již výše zmíněno: „Podstatnými znaky manželství je jednota a nerozlučitelnost, které nabývají v křesťanském manželství zvláštní pevnosti z důvodů svátosti“ a „Uznané a dokonané manželství nemůže být rozloučeno žádnou lidskou mocí a ze žádného důvodu

s výjimkou smrti nebo prohlášením za mrtvého“.

V případě tedy civilního rozvodu manželství, které bylo uzavřené církevní formou, je podle kanonického práva za manžela či manželku stále považován ten, který byl poprvé oddán s druhým „v kostele“. Tedy druhý sňatek, který by následoval po civilním rozvodu, nemůže být proveden církevní formou. A dále, i když je proveden formou světskou, podle církve se tím křesťan dopouští hříchu, neboť se „státem uznaným partnerem“ vlastně cizoloží, tzn., že je nevěrný svému prvnímu partnerovi, s nímž je podle Božích zákonů spojen až do smrti. <http://www.epravo.cz>

Katolická církev je asi jediným společenstvím na světě, která hájí nerozlučitelnost manželství. Český právní řád podobně jako zákonodárství v celém světě nerozlučitelnost manželství předpokládá a rozvod připouští.

Na základě katolického učení je sice každé platně uzavřené manželství nerozlučitelné, ovšem existují v církvi určitá kritéria, kdy není nerozlučitelnost absolutní.

Kanonické právo vymezuje situace, za kterých může dojít ke zrušení manželství. Jedná se o zrušení či rozloučení manželství v případech:

- nedokonaného manželství,
- pavlovské privilegium (*privilegium Paulinum*),
- privilegium výběru manžela či manželky,
- privilegium zajetí (*privilegium captivitalis*),
- rozloučení manželství v prospěch víry (tzv. *privilegium Petrinum*).

Nedokonané manželství

Kán. 1142 – Nedokonané manželství mezi pokřtěnými nebo mezi stranou pokřtěnou a nepokřtěnou může zrušit papež, a to ze spravedlivého důvodu, na žádost obou stran nebo jedné, i proti vůli druhé strany.

Nedokonaným manželstvím se rozumí manželství nedokonané sexuálním úkonem. Tento úkon se musí uskutečnit mezi manželi po platně uzavřeném sňatku, musí být proveden lidským způsobem, který vede ke zplození potomků a není při něm použito antikoncepčních prostředků ani jiných antikoncepčních léků bránících početí.

Tato praxe platí od doby papeže Alexandra III. (1159 – 1181), který si vyhradil právo rozvázat platně uzavřené, ale nekonsumované manželství.

Pavlovské privilegium

Kán. 1143 – §1. Manželství uzavřené mezi dvěma nepokřtěnými může být zrušeno na základě pavlovského privilegia ve prospěch víry strany, která přijala křest, a to přímo tím, že tato strana uzavře nové manželství, jestliže nepokřtěná strana odešla. § 2. Za odchod nepokřtěné strany se považuje, jestliže nechce s pokřtěnou stranou spolu bydlet nebo pokojně spolu bydlet bez urážení Stvořitele, pokud jí pokřtěná strana nezavdala po křtu spravedlivý důvod k odchodu.

V tomto případě se jedná o rozloučení přirozeného manželství, niko-li manželství svátostného, a to v případě, že se jeden z manželů nechá pokřtít a druhý není ochoten jeho víru respektovat, striktně ji odmítá a nehodlá s ním sdílet společné bydlení. I když toto manželství je dokonané rozlučuje se ve prospěch víry, ke zrušení dochází uzavřením nového manželství, niko-li církevní autoritou. Církevní autorita pouze zkoumá skutečnosti, zda jsou splněny všechny podmínky, které Pavlovské privilegium vyžaduje.

Důležitým momentem je položení dotazu nepokřtěné straně, zda nechce přijmout též křest nebo zda nechce pokojně žít v manželství s pokřtěnou stranou. Pokud odpověď dotazované strany zní záporně nebo neodpoví v dané lhůtě, považuje se odpověď též za zápornou.

Privilegium výběru manžela či manželky

Kán. 1148 - §1. Nepokřtěný, který má současně více nepokřtěných manželek, smí si po přijetí křtu v katolické církvi, jestliže je pro něho tvrdé zůstat s tou, kterou si vzal

jako první, ponechat jednu z nich a ostatní musí propustit. Totéž platí o nepokřtěné ženě, která má současné více nepokřtěných manželů.

Kán. 1148 - §2 *V případech podle § je nutno po přijetí křtu uzavřít manželství zákonou formou, při zachování, je-li třeba, předpisu o smíšených manželstvích a ostatních právních předpisů.*

Privilegium výběru manžela či manželky řeší zejména nesnadné manželské situace v polygammích kulturách. Vzniklo v 16. století v souvislosti s rozvojem misí v Americe a Africe pro řešení těchto situací, kdy:

- nepokřtěný polygammí partner žije dosud zároveň v „manželství“ s více nepokřtěnými „manželskými“ partnery,
- tento partner přijme křest v katolické církvi (na rozdíl od pavlovského privilegia se v tomto případě vyžaduje, aby byl křest udělen v katolické církvi,
- ostatní partneři jsou nepokřtění. (Němec, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha: Krystal OP, 2006, s. 178)

Manželství nové se uzavírá až po křtu, a to zákonnou formou a okamžikem uzavření je rozloučeno manželství předchozí.

Privilegium zajetí

Kán. 1149 – *Nepokřtěná osoba, která přijala křest v katolické církvi a nemůže obnovit spoluzítí s nepokřtěným manželem z důvodů zajetí nebo pronásledování, smí uzavřít nové manželství, i když druhá strana mezitím přijala křest, při zachování kán. 1141*

Privilegium zajetí vzniklo též v 16. století pro vyřešení obtížné situace otroků či zajatců, kteří se v důsledku uvržení do otroctví nemohli vrátit ke své rodině. Aby mohlo, být uplatněno toto privilegium je nutné splňovat tyto podmínky:

- manželství bylo uzavřeno mezi dvěma nepokřtěnými partnery,
- jeden manželský partner přijal křest v katolické církvi (vyžaduje se křest

katolické církve),

- z důvodu zajetí či pronásledování se nemůže vrátit jeden k druhému.

Chce-li jeden z manželů po křtu uzavřít nové manželství a žít podle víry, je mu to na základě privilegia umožněno i v případě, že by mezitím přijal křest i druhý z manželů. Podstatné v tomto případě stále zůstává, že manželství v důsledku nemožnosti návratu nebude jako svátostné dokonáno. Původní manželství je rozloučeno okamžikem uzavření nového manželství.

Rozloučení manželství ve prospěch víry

Kodex kanonického práva neobsahuje platnou právní úpravu tohoto privilegia. Poslední instrukci k rozloučení manželství ve prospěch víry obsahuje směrnice, kterou vydala Kongregace pro nauku víry pod názvem *Potestas Ecclesiae* dne 30. 4. 2001. Stanovuje se zde způsob uplatnění rozloučení manželství ve prospěch víry a podmínky k rozvázání manželství.

Výjimkou u tohoto privilegia vzhledem k ostatním, je zánik původního manželství na základě udělení papežské milosti a to okamžikem účinnosti rozhodnutí o rozvázání manželství.

Toto privilegium dovoluje rozloučení nesvátostného manželství v následujících případech:

- manželství uzavřené mezi osobou nepokřtěnou a osobou pokřtěnou mimo katolickou církev do katolické církve nikdy nepřijatou,
- manželství mezi dvěma osobami nepokřtěnými, která nemohou být rozloučena z důvodu privilegií uvedených v kodexu kanonického práva,
- manželství uzavřené před katolickou církví na základě dispenze od překážky různosti náboženství. (Němec, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha: Krystal OP, s. 182-183)

3.3 Odloučení manželů za trvání manželství

Kán. 1151 – Manželé jsou povinni a oprávněni zachovávat manželské soužití, pokud je neomlouvá zákonný důvod.

Kán. 1152 – §1. Velmi se doporučuje, aby manžel z křesťanské lásky a kvůli prospěchu rodiny neodmítl odpustit druhé straně cizoložství a nerozvrátil manželský život; jestliže mu vinu výslovně nebo mlčky neodpustil, je oprávněn opustit manželské soužití, jestliže s cizoložstvím nesouhlasil nebo mu nezavdal příčinu nebo sám je nespáchal.

Kán. 1153 – §1. Jestliže některý z manželů uvádí druhého do nebezpečí pro duši nebo tělo nebo pro děti, anebo jinak činí společný život velmi tvrdým, poskytuje tím druhému manželovi zákonný důvod k odchodu na základě rozhodnutí místního ordináře; jestliže je nebezpečí z prodlení, i na základě vlastního rozhodnutí.

Je důležité připomenout, že nelze srovnávat a klást na stejnou rovinu odloučení manželů a rozvod manželství.

Odloučením manželů manželství nezaniká, ale stále trvá až do smrti jednoho z nich. Odloučením manželů se řeší situace, kdy je z nejrůznějších příčin nemožné jejich společné soužití. V takových případech církev připouští tělesné oddělení manželů a ukončení společného bydlení. Manželé však nepřestávají být před Bohem manželem a manželkou, a tudíž nemají volnost uzavřít nový svazek.

Na základě kánonu 1152 – 1153 uvádí církevní právo dvě skupiny důvodů pro odloučení manželů:

- neodpuštěné cizoložství,
- pokud druhý partner ohrožuje po stránce tělesné či duševní partnera nebo děti nebo dělá život nesnesitelným.

Manžel, který se neprovinil cizoložstvím a nedokáže odpustit a žít se svým

partnerem, má právo požádat o odloučení. Musí být však splněny předpoklady, které uvádí kán. 1152:

- nedošlo k odpuštění výslovně ani mlčky,
- pokud s cizoložstvím nesouhlasil nebo k němu nezavdal příčinu, například svou nevlídností, neodůvodněným odmítáním sexuálního styku apod.,
- pokud sám nespáchal cizoložství.

Pokud je odloučení manželů na základě cizoložství schváleno, chápe se toto povolení jakou svou povahou trvalé.

Na rozdíl od cizoložství se odloučení z důvodu ohrožování partnera nebo dětí a nesnesitelnosti společného života vždy chápe jako svou povahou přechodné. To tedy znamená, že manželské soužití má být obnoveno, pokud by pominuly příčiny odloučení.

V obou případech je většinou manželství tak hluboce zasaženo, že návrat je zcela nemožný.

Závěrem této kapitoly musím konstatovat, že rozpad platně uzavřených, dokonaných a svátostných manželství není v dnešním světě ničím výjimečným či neobvyklým.

Jak je uvedeno v Katechizmu katolické církve: „Dnes se v mnoha zemích četní katolíci uchylují k rozluce podle občanských zákonů a uzavírají občanský sňatek. Církev dodržuje věrnost slovu Ježíše Krista (*„Kdo se rozvede se svou ženou a ožení se s jinou, dopouští se vůči ní cizoložství. Rozvede-li se žena se svým mužem a vdá se za jiného, dopouští se cizoložství“ Mk10,11-12*), a proto nemůže uznat nový sňatek za platný, bylo-li první manželství platné. Jestliže rozloučení uzavřeli civilní sňatek, nacházejí se v situaci, jež objektivně odporuje Božímu zákonu. Proto nemohou – pokud tato situace trvá – přistupovat ke svatému přijímání. Z téhož důvodu nemohou vykonávat v církvi zodpovědné funkce. Smíření prostřednictvím svátosti pokání může být uděleno pouze, těm, kteří litovali, že porušili znamení smlouvy věrnosti Kristu

a kteří se zavázali, že budou žít v naprosté zdrženlivosti.“ (*Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 417)

4. Životní příběhy rodičů a dětí jedné věřící rodiny

V praktické části, jak již napovídá samotný název práce „Manželství a věřící člověk“ se pokusím přiblížit životní příběh jedné věřící rodiny a osudy všech jejích členů. Na základě rozhovorů s jednotlivými členy rodiny vypracuji kasuistiky.

V průběhu své práce a později i z rozhovorů jsem si uvědomila, jak nelehký a náročný úkol jsem si zvolila. Pustila jsem se do velmi nejistého území, a to zejména z důvodu odlišnosti názorů lidí na téma náboženství, život ve víře a s tím spojené pochopení a dodržování Božích zákonů.

Díky laskavým a otevřeným lidem, jsem měla možnost proniknout hlouběji do jejich života s vírou. Pochopit a vidět, na různých lidských osudech sílu boží milosti, která je dokázala opět postavit na nohy a kráčet životem dál. I když nad sebou mají velký černý stín, stále doufají, že nebudou zatraceni, neboť Bůh, jak uvádí Písmo svaté, nikoho netrestá, nikoho neztracuje.

Pro vypracování praktické části jsem se rozhodla použít metodu **pozorování** a metodu **rozhovoru**.

Metodu pozorování uvádím z toho důvodu, že rodina, kterou jsem si vybrala, je mé osobě velmi blízká a dlouho a dobře ji znám. Nejde tedy o klasické pozorování, které musí být předem připravené, plánovité, systematické a spojené se zaznamenáváním a popisem. Jde o pozorování, o kterém se v tomto případě dá hovořit jako o celoživotním a aby nebylo zkresleno mojí subjektivností, budu též používat metodu rozhovoru. Zvolila jsem formu volného rozhovoru.

Záměrně nehodnotím a nezaujímám vlastní stanovisko v závěru každé kasuistiky zvlášť, a to z důvodu, že se jednotlivé příběhy, tak neuvěřitelně prolínají, že zhodnocením každé samostatně bych nedošla k cíli, který jsem si stanovila.

Každému členu rodiny jsem položila dvě stejné otázky: „*Jaký je váš život ve vztahu k víře a jaký je váš pohled na manželství.*“

Kasuistika 1

Jaroslava 69 let, Lubomír 79 let – manželé 52 let, jejich děti – Lubomír 50 let, Ilona 45 let, Jana 35 let, Martin 33let.

„*Imenuji se Jaroslava. Vdávala jsem se velmi mladá, když mi bylo 17 let. Letos mně bylo již 69 let. Nemohu říci, že jsem se vdávala úplně z nerozumu, ale dnes s odstupem let vidím, že kdybych se vdávala třeba jako dnešní děvčata v 25 letech a možná i o něco později, můj život by se ubíral úplně jiným směrem.*

Moje rodiče se rozvedli, když mně bylo 7 roků a já si vybrala (tenkrát to tak bylo možné), že nepůjdu jako moje sestra k matce, ale vybrala jsem si otce.

Otec měl novou a hodnou partnerku, se kterou vyženil dvě dcery a později měl syna. Všichni, včetně jí, na mě byli hodní, ale já jsem to štěstí domova, po kterém jsem toužila, necítila. Při první příležitosti, když jsem sama ucítila možnost vytvořit si vlastní domov, jsem se zamilovala a neviděla nic jiného, než že budu mít něco vlastního a budu šťastná.

Přijala jsem katolickou víru svého manžela, nebylo mi to cizí, i když jsem tak nebyla vychovávána, ale jako malá jsem s babičkou chodila do kostela a s dětmi, které chodily na náboženství, jsem také tajně chodila, aby o tom nikdo nevěděl.

Moje manželství bylo idylické, dokud jsme bydleli u tety mého manžela a dokud se nenarodil první syn. Jakmile jsme se odstěhovali a přišlo první dítě, já jsem rázem vypsela a prozřela, ale i manžel se začal chovat jinak. I když byl manžel o 10 let starší, najednou jsem viděla všechny jeho názorové odlišnosti a dá se říci i chybná rozhodnutí. Nejhorší však pro mě bylo, že i když mnohdy neměl pravdu, vynucoval si jí z pozice živitele rodiny, z pozice staršího a z pozice muže, jako hlavy rodiny. Za nikým jsem si nemohla jít postěžovat. Rodiče byli rozvedení, každý měl svoji vlastní rodinu a problémy, rodiče manžela nebyli nadšeni z toho, že si jejich syn vzal ženu z rozvrácené rodiny, teta manžela zase měla názor, že žena je stvořena k tomu, aby trpěla a v té době to samotná žena s dítětem neměla jednoduché.

Nechtěla jsem udělat to, co udělali rodiče mně a rozvést se, tak jsem se upnula na děti. Vždy jsem chtěla mít velkou rodinu, takže jsem všechno, celý svůj život obětovala dětem. Nevím, jestli mě, i přes problémy v manželství udržel slib daný před Bohem, ale láska k mým dětem jistě. Víru v Boha jsem přijala a každý den se u něho za svoje děti modlím i za svoje vnoučata, aby byli všichni zdraví a šťastní a dělali vždy

správná rozhodnutí.“

„Jmenuji se Lubomír. Ženil jsem se ve své době později než bývalo zvykem. Bylo mi již 27 let. Dnes je mi 79 let. Když mám odpovědět, proč jsem se ženil a co jsem od manželství očekával, napadá mě, že jsem nechtěl zůstat sám.

Bylo tradiční, že muž si našel ženu, měl rodinu, děti, tak jsem byl vychován. Navíc byl jsem poslední mužský potomek z celého rodu, všichni měli jen děvčata. Protože se nesplnilo očekávání matky, abych se stal knězem, jistě se očekávalo, že se ožením a budu mít děti.

Děvčata se mi líbila, a když jsem uviděl na návštěvě u své tety mladou, útlou, kudrnatou dívenku, která byla jiná než děvčata z vesnice, něco mě k ní začalo přitahovat, i když si myslím, že mě zpočátku nevěnovala pozornost.

Původně jsem chtěl jedno dítě. Když na svět přišel první syn, myslel jsem, že už další děti mít nebudeme, ale nakonec jsme měli děti 4 a všechny plánované.

Očekával jsem od manželky vůči mně více pozornosti, ale cítil jsem, že jak roky přibývaly více a více ji dostávaly děti.

Proč jsem zůstal v manželství, no, protože jsem byl vychován v těchto tradicích a dal jsem slib a možná i ze strachu, co by následovalo, kdybych slib porušil.“

Kasuistika 2

Syn Lubomír, 50 let, svobodný

„Jmenuji se Lubomír. Letos jsem se dožil 50 let a je pravdou, že za ta léta jsem prožil hodně událostí, ze kterých mohu rozpoznat, jak mě víra v Boha ovlivňuje a co mně vůbec přináší.

Narodil jsem se v rodině, kde otec pocházel z velmi pobožné katolické rodiny a naopak matka byla z rodiny, která nebyla ryze ateistická, ale katolický způsob života se v ní nepraktikoval. Nicméně, uzavřením manželství obou mých rodičů, matka přistoupila ke katolické církvi, takže moje výchova probíhala jednotně v duchu křesťanských tradic. Všechny ty tradice jsem sice přijímal, v té době jako většina dětí, s poslušností, takže jsem byl jako malé dítě vnímám jak svým okolím, tak celou rozvětvenou rodinou, jako milý bezproblémový, zodpovědný a nekonfliktní chlapec. Jenomže v hlavě toho malého dítěte se odehrával konflikt mezi hlásáním pravdy a realitou prožívaného života.

Otec sice pocházel z křesťanské rodiny, ale při výchově i ve svém chování to často nebylo možné rozpoznat. Vyžadoval bezvýhradnou poslušnost nejen ode mě jako dítěte, ale i od své manželky, tj. mojí matky. Výsledkem rozhovorů mých rodičů bývalo většinou rozhodnutí otce jako hlavy rodiny, přestože nebylo správné. A tak časté dohadování rodičů se s mým přibývajícím věkem točilo kolem mě, protože jsem se takovému způsobu výchovy bránil. Tím, jak jsem vyspíval, jsem si čím dál tím více uvědomoval rozdílnost povah obou rodičů. Možná, že ta rozdílnost byla způsobena jednak rozdílností prostředí, ze kterého oba rodiče pocházeli, jednak velkým věkovým rozdílem mezi oběma. Matka byla o 10 let mladší než otec a když jsem se narodil, bylo jí 19 let.

Nicméně moje dilema vzrůstalo, když jsem začal chodit do základní školy a vystupňovalo se při studiu na gymnáziu. Na jedné straně byla výchova z domova a na druhé straně jsem se musel učit většinou něco úplně jiného a navíc doma se také nežilo vždy tak, jak by to mělo podle „Desatera“ v katolické rodině být. Nejhorší v tomto ohledu pro dospívajícího člověka je, když se setkává s lidmi, kteří mají úplně jiné vyznání, a přitom tito lidé se mu jeví s lepšími charakterovými vlastnostmi než příslušníci církve, ke které on sám patří a se kterými právě to svoje dospívání prožívá. To je potom v hlavě, právě mladého člověka, skutečný zmatek a jak z toho

začarovaného kruhu ven.

Já osobně si myslím, že nám Pán Ježíš skutečně dává všechno to, oč skutečně a s důvěrou prosíme a nenechá nás jen tak „na holičkách“. A z čeho tak usuzuji? V době mezi tak 4-12 rokem mého života jsem jezdil ke své tetě, zpočátku různě během roku, později o školních prázdninách. Teta byla řeholnice, ovšem v té době v civilu, protože činnost řádu byla státem omezena. Na mě byla moc hodná, ovšem po stránce náboženské nekompromisní, takže příbuzným a okolí se mohla po této stránce zdát až nepříjemná a mohu říci, že i mně se její chování zdálo být v některém ohledu nepřiměřené. Často jsme však spolu jezdili na krásné výlety a navštěvovali různé kostely, kláštery, hrady a zámky. Teta mi vždy v kostele šeptala do ucha různé modlitby a po cestě autobusem vypravovala různé příběhy ze života svatých i ze života normálních lidí, kteří kolem ní žili a potýkali se méně či více úspěšně se svým životem. Vždycky mi říkávala, že Pán Ježíš si svoje ovečky hlídá, a když si budu něco moc přát, že mě jistě vyslyší. A tak při každém takovém výletu a návštěvě poutního místa, či hrobu jsem Pána Boha prosil, abych si uchoval v něho víru a i když to tak někdy nebude vypadat, třeba pro moje okolí, abych ho nikdy nezatratil a aby při mně vždycky stál.

Tohle všechno se odehrávalo v dětském mozku a duši. Bylo to, jako by mně někdo nebo něco našeptávalo, za co se mám modlit, za co prosit, co mě v budoucnu čeká a co by mohlo můj charakter a můj budoucí život ohrozit a možná i zničit.

Dnes vím, že mě ta hrozba ztráty víry ohrožovala od útlého dětství a v době nejsilnějšího rozhodování o budoucnosti celého budoucího života vrcholila, ale síla vůle Boha byla mnohem silnější, takže jsem natrvalo zůstal pod jeho ochranou a mojí důvěrou v něho.

Můj život je naplněn nejen důvěrou v Boha, ale i pochopením ostatních lidí, ať v něho věří nebo nevěří. A co se týče manželství? Je mi 50 let, jsem svobodný a bohužel jsem nenašel nikoho, s kým bych chtěl spojit svůj život jedenkrát a natrvalo. Netvrdím, že jsem za tu dobu neměl žádnou známost, to ne, ale vždy když už jsem si myslel, že jsem našel tu pravou partnerku i pro můj život, zjistil jsem, že nemá ráda moje rodiče, nebo nemá ráda některého z mých sourozenců, nebo že žárlí na lidi, se kterými se běžně setkávám ve svém povolání. V podstatě v každém mém vztahu se opakovaly podobné problémy, až jsem zjistil, že možná to tak má být, zůstat sám, obklopen rodinami mých sourozenců i mnoha cizími lidmi, které mám rád, kteří mě též mají rádi a mezi nimiž jsem šťasten.

Nedovedu si představit, že bych žil v nefunkčním manželství a za slib, který jsem jednou dal, tak obětoval celý život.

To však je v mém případě jen hypotéza, protože před uzavřením manželství určitě musí předcházet velká láska, která přetrvá i přes velké problémy a tu já jsem bohužel neprožil.“

Kasuistika 3

Dcera Ilona 45 let, vdaná 25 let

„Jmenuji se Ilona, bydlím v Berouně, je mi 45 let, jsem vdaná a mám jedno dítě, dceru. Jsem velký realista, snad přesněji bych se popsala jako pravý opak emotivního člověka. Moje myšlenky bývají velmi rychlé, není snadné je udržet, hloubat nad nimi, nicméně se o to pokusím. Je mi 45 let, jak jsem již uvedla. Právě se nacházím v životní etapě, ve které se nejvíce zabývám tím, jak nejlépe a stále ještě výchovně pomoci své dceři do „začátku“. Bude se letos vdávat, s budoucím manželem si kupují byt a dcera ještě dostudovává vysokou školu. Vlastně se ani tak nezabývám sama sebou a svým životem jako jí. Nejvíce bych si přála, aby byla spokojená a měla šťastný život. A jak se do toho všeho prolíná víra? Moje víra v Boha je ve mně natolik zakořeněná, takže si myslím, že jen díky ní, působím na svou dceru doufám dobře. V pozadí všech mých důležitých činů stojí víra. Snažím se, aby Desatero Boží přikázání bylo mým morálním kodexem, abych se stávala vyrovnaným, spokojeným a šťastným člověkem. Vždy když se pro něco rozhoduji, nebo řeším déle nějakou situaci, víra je vodítkem ke konečnému úsudku. Věřím tedy v to, že když se dcera ke mně přitulí nebo mi děkuje či mě obdivuje za to, jaká jsem, stojí za tím Bůh, který mě vede. Díky němu mám samozřejmě i spokojené manželství, které trvá už 25 let. Snažím se v dnešní uspěchané době, vždy když se sejdeme, společně se modlit před jídlem a při významných příležitostech. Ranní a večerní modlitbu se každý člen naší rodiny modlí sám. Přemýšlím, co bych měla na závěr říci, měla bych pravděpodobně celé toto své vyprávění shrnout, ale mě připadá souhrnné již nyní. Proto mě napadlo v závěru pouze poděkovat člověku, který mě nejvíce ve víře vychoval, ovlivnil a nejvíce mi z víry předal. Tím člověkem je má teta, pravá teta mého otce.“

Kasuistika 4

Valerie 24 let, dcera Ilony

„Jmenuji se Valerie a je mi 24 let. Mám přítele, který se jmenuje Matouš a je mu 26 let. Před měsícem mě požádal o ruku.

Vyrůstala jsem ve věřící rodině. Maminka byla také vychovávána ve věřící rodině, každou neděli chodila do kostela, s rodinou byla zvyklá se společně modlit při významných událostech. Tatínek byl také vychován k víře, ale zdá se mi, že pouze do té míry, která stačila jako základ pro každé dítě té doby. Až byl starší a většina rozhodování připadla na něj, kostel přestal navštěvovat. V naší maličké rodině, která se skládá ze „tří mušketýrů“, se stala hlavou rodiny ve vztahu k církvi moje maminka. Bydleli jsme asi 150 kilometrů od bydliště, odkud oba moji rodiče pocházeli. Takže jsem s maminkou každou neděli sama navštěvovala místní kostel, který byl velmi studený a jak už to bývá, pro děti velmi nezáživný. Na maminku tedy padal ten důležitý úkol, vytvořit mi k náboženství vztah.

Začala jsem chodit do náboženství a společně jsme se každý večer modlily. Přestože byla mamincina výchova mnohdy přísná a nekompromisní, dokázala ve mně vypěstovat každodenní touhu setkávat se s Bohem a nepřestávat mu být vděčná za vše co dostáváme. Někoho by mohlo napadnout, jak ve mně rodič může toto vypěstovat, když se zmiňuji o tom, že moje výchova byla mnohdy přísná. Pána Boha jsem viděla v mamince a ve všem co dělá, jak se chová, jak řeší problémy, jak odpouští, jak je zodpovědná a ve všech věcech věrná. Už jako malá jsem ji obdivovala, především v tom, jak řešila problémy, ve kterých ji bylo ukřivděno. Téměř každý člověk se v takovém případě nekompromisně brání a výsledkem bývá uraženost se svou pravdou a pýchou. Pána Boha jsem v podoběnstvích viděla každý den kolem sebe.

Na začátku našeho rozhovoru jsem se představila a zmínila se o tom, že jsem byla požádána o ruku. Tuto větu jsem řekla záměrně, i když s ní další povídání vlastně vůbec nesouviselo. Vystihuje mojí aktuální situaci, to čím se zabývám, to nad čím každý den přemýšlím, to čím teď žiji. S mým přítelem se známe devět let a náš vztah je pro mě v dnešní uspěchané době velikou pýchou. Také je to jedna z věcí, za kterou každý den děkuji.

Dnes se zdá být téměř zázrakem, aby se lidé milovali, zůstali si věrní a zachovali k sobě úctu i po tak dlouhé době. Ne vždy je to jednoduché. Myslím si, že máme vztah

jako každé jiné partnerství, jsme spolu šťastní, smutní, řešíme problémy a samozřejmě také neshody.

Matouš nepochází z věřící rodiny, ale po pěti letech našeho vztahu se z vlastní vůle nechal pokřtít a moje maminka mu šla za kmotru. Byl to významný den pro nás pro oba. Od té doby jakoby víra byla více mezi námi, společně se modlíme a při větších problémech se každý k ní obrací. Nemohu samozřejmě mluvit za partnera, říkám jen to, o co se se mnou podělil, když si vyprávíme.

Těším se na manželství a těším se na každodenní výzvy, které sebou přinese. Těším se, že budeme rodina, budeme si věrní a stále tu budeme jeden pro druhého tak, jak to podle mého názoru má být.

Nesoudím, proto to nechci ani vyslovit, že neuznávám život „na psí knížku“, ale já bych tak žít nechtěla. Jak jsem již řekla, soužití dvou lidí není mnohokrát jednoduché, člověk především bojuje sám se sebou a stále si musí opakovat, že by měl být pokorný, vděčný a především nosit v sobě lásku. Vždy se v každé těžké či zdánlivě nevyřešitelné situaci modlím a Bůh mě v tom ještě nikdy nenechal samotnou. Vlastně to, jak žiji, mi dělá velikou radost, dodává mi optimismus a sílu vytrvat a jít takto dál.

Někdo mně kdysi řekl, že víra je pro nás vlastně jako berlička, vždy když „nemůžeme“, tak se o ní opřeme. Myslím, že je to pravda. Je to nejkrásnější dar, který jsem dostala.“

Kasuistika 5

Dcera Jana 35 let, vdaná 8 let /paní Jana je podruhé vdaná, první manželství se rozpadlo po dvou letech/

„Jmenuji se Jana, je mi 35 let. Jsem 8 let vdaná, ale musím podotknout, že již podruhé. Moje první manželství se rozpadlo po dvou letech. Pokud bych měla nějak popsat své první manželství, bylo by to asi takto: já i můj přítel jsme byli velmi mladí, on chodil ještě do školy, já už pracovala, byli jsme zamilovaní a z té zamilovanosti a nezodpovědnosti se nám narodila dcera. A tak, jak to dříve na vesnici bývalo, když svobodná dívka, která chodila delší dobu s chlapcem zjistila, že je těhotná, ihned následovala svatba. Tak tomu bylo i u nás.

S přípravou na svatbu a s plánováním společné budoucnosti přišly i první problémy. Já už v té době nebyla úplně přesvědčená o správném výběru svého budoucího manžela. Ale opět, jak to na vesnici bývalo, měla jsem strach říci rodičům pár týdnů před svatbou, že se vdávat nechci. Nechtěla jsem je vystavovat ostudě před celou vesnicí, protože moji rodiče, zejména moje maminka každé vybočení z normálu nese velmi těžce a osobně.

A tak byla svatba. A jaká byla? Asi taková jakou si vysní každá malá holka ve svých představách a snech. Byla honosná, ve všech směrech naprosto dokonalá a já byla jako princezna, ovšem moje vnitřní pocity neodpovídaly té vnější kráse. Náš obřad byl církevní a probíhal v nádherném kostele a já si v té době neuvědomila, že je mnohem jednodušší říci raději rodičům a svému partnerovi NE, než při svatebním obřadu říci ANO a později nést následky svého rozhodnutí, které už nikdy nepůjdou vzít zpátky.

A proč jsem si svého partnera nechtěla najednou vzít? Asi proto, že při prvním problému jsem hned odložila růžové brýle a začala řešit realitu, která nastala a také začala hned přemýšlet jako budoucí máma.

Dodnes si myslím, že to byl přirozený vývoj lidského myšlení, ovšem tenkrát jsem nemohla pochopit, proč neuvažuje podobně i můj partner. Ne, že by si mě nechtěl vzít a dítě odmítal, právě naopak, postavil se k tomu jako chlap. Ale jeho život se nějak nezměnil a ani on sám nedokázal pochopit, proč jsem se změnila já. Stále si žil svůj studentský život na kolejích, na který měl asi jako student plný nárok. To všechno ovšem hodnotím s odstupem doby 15 let.

Takže dva roky, které jsme spolu strávili, se odehrávaly pouze o víkendech. On

byl pak celý týden ve škole a já celé dny a celé noci jsem většinou probděla sama s naší dcerou, která byla moc nemocná. Já prožívala jen samé starosti, které se týkaly naší dcery a manžel studentské radosti. To byl náš hlavní střet a důvod rozpadu našeho manželství. Aby z mého vyprávění nevyznělo, že můj partner byl špatný člověk, to rozhodně říci nechci, byl pouze mladý a bezstarostný. Nikdy jsme se nehádali, nikdy na mě nekřičel, nikdy jsme si neřekli něco, co by druhému ublížilo, a přesto jsme spolu nedokázali společně žít. Nakonec jsme se po dvou letech rozešli.

Samotný rozvod nebyl tak strašný jako skutečnost, kterou jsem si uvědomila jako věřící po rozvodu. To je nepopsatelné. Najednou jsem začala chápat, co jsem udělala, čeho jsem se jako věřící dopustila, že jsem vůbec nebojovala ani za lásku manželskou, ani za lásku Boží, ale hlavně ani za dar od Boha nejcennější, a tím je naše dcera, dnes už patnáctiletá. Abych shrnula tuto mojí životní etapu. Rozhodnutí, které jsme před roky udělali, se už nedá vzít zpět, já mám novou rodinu, on má novou rodinu. O svoji první dceru se stará jako správný otec a vztah mezi námi dvěma je na úrovni přátel, i když před Bohem jsme stále manželé.

Jak jsem uvedla na začátku našeho rozhovoru, jsem podruhé vdaná, a to 8 let. Opět jsem se vdala proto, protože mým snem vždy byla velká rodina a v ní spousta dětí. Tento sen se mi sice úplně nevyplnil, ale jsem šťastná a vděčná za dvě dcery, které mám.

A jak mi pomáhá moje víra? Mohla bych jednou větou odpovědět: „Moje víra mě provází na každém kroku“. I když mně může někdo připomenout, že jako věřící žiji ve hříchu, což má samozřejmě pravdu, tak o to více se snažím žít tak, aby mi bylo jednou na věčnosti alespoň z části odpuštěno.

Mohu upřímně říci, že ke mně nebyl život vždy shovívavý. Díky víře, kterou mám a vnímám, přijímám všechny překážky, které mi život staví do cesty jako výzvy, abych svojí vírou a oddaností Pánu Bohu dokázala, a snažila se na tomto světě odčinit to, kde jsem jako člověk selhala. Víra v Boha mi každý den dává sílu vstát a jít dál. Nikdy se neprobouzím s pocitem, že jsem sama. Čím jsem starší, stále více si uvědomuji, že i když jednou přijdu o rodiče, sourozence, přátele a známé, nikdy díky Pánu Bohu nezůstanu sama a opuštěná, neboť díky jeho znamení, jsem měla možnost uvěřit v jeho opravdovou lásku. Velkým znamením od Boha pro mě bylo a je, že mě nechal na této zemi žít dál, i když můj život ve třiceti letech byl během pár vteřin na velmi tenkém vlásku. Já toto znamení vnímám jako druhou šanci, za své první manželství.“

Kasuistika 6

Jitka 15 let, dcera Jany

„Jmenuji se Jitka, je mi 15 let. Už od malička jsem byla vychovávána ve víře. Chodila jsem do náboženství, znala „Desatero“, každý večer se modlila a chodila na nedělní mše, ale mnohým věcem jsem nerozuměla a nad svým postojem k víře jsem, jako malé dítě, příliš nepřemýšlela.

V páté třídě jsem se rozhodla pro studium osmiletého Biskupského gymnázia. Právě zde jsem díky většímu vzdělání a mezi vrstevníky pochopila, jaký smysl mají i tisíce let staré texty Bible, Kristovo učení a jak je v dnešní době „aplikovat“. Že každý člověk, v každé době najde v této víře útěchu, vysvobození a řešení na své potíže.

Každý člověk má možnost výběru, kterým směrem se bude jeho život ubírat. Já jsem si vybrala pohodu a svobodu s Bohem. Snažím se, aby se moje víra odrážela v každém mém jednání, když se v něčem rozhoduji a také, abych ji šířila dál. Vše je pro mě potom daleko lehčí. Bůh je tu pro všechny i pro ty, co vykročili druhým směrem. Miluje nás a má náruč otevřenou. Víra je opravdu dar.

A jak se dívám na manželství? Kdybych někoho milovala, chtěla s ním žít až do konce života a sdílet s ním úplně vše, nechtěla bych s ním žít jen tak na „hromádce“, nebylo by to, to pravé. A když na to přijde, budu jednou hledat člověka, který na to má stejný názor. Víra je ve vztahu důležitá, pokud je brána opravdově. Své místo ve vztahu však musí mít i inteligence, empatie a sociální citění.“

Kasuistika 7

Syn Martin 33 let, rozvedený /jeho první manželství trvalo 10 let, v současné době žije ve volném vztahu s přítelkyní/

Pana Martina jsem požádala o rozhovor, který se týkal též jeho života s vírou. Musím zde podotknout, že tento rozhovor byl ze všech nejnáročnější, neboť jsem byla prvními větami pana Martina zaskočena a vzhledem k přecházejícím rozhovorům s jeho sourozenci i překvapena. I když na druhou stranu jsem věděla, že tento rozhovor bude trochu jiný.

„Jmenuji se Martin, je mi 33 let. Byl jsem vychováván ve věřící rodině, tak jsem asi věřící. Můj vztah k víře je střídavě oblačný, asi tak jako i mé partnerské vztahy. Svoji první svatbu jsem měl v kostele a vím, že když jsem se rozvedl, tak už nemůžu chodit ke svatému přijímání. Já to ale nějak neřeším, a ani mě to nemrzí. Jednou se to stalo, tak co mám dělat. Víc mě mrzí, že jsem zbytečně promarnil deset let.

V současné době žiji se svou partnerkou, jen tak volně a celkem mi to vyhovuje. Neuvažuji, že bych to v nejbližší době chtěl měnit.

Nejsem praktikující věřící, jsem jen věřící, protože jsem přesvědčen, že nad námi někdo určitě je.“

Závěr praktické části

Na základě všech rozhovorů jsem si potvrdila vše, co bylo mým cílem. To znamená, že být křesťanem není zárukou šťastného manželství a víra se opravdu nedá naučit ani vynutit. Je to rozhodnutí každého člověka zvláště, zda si zvolí život s vírou nebo bez ní. Rodiče sice při křtu udělají první krok za malého člověka, ale v průběhu života dospělý člověk mnohokrát bilancuje a stojí s problémem nad propastí a hledá řešení. Rozhoduje se pro řešení, které může držet pevně v rukou nebo pro řešení, které nelze hmotně uchopit a tím je víra.

A proto nelze z mého pohledu odsoudit člověka za rozpad manželství, neboť zde na zemi je každý z nás chybující lidskou bytostí. Boží zákony jsou nadřazeny všem a všemu, my jsme však lidé, kteří nejsou dokonalí a celý život se učíme a ne vždy vše pochopíme. Mohu zde pouze doporučit rozvážně a s rozumem vybírat svého životního partnera a nečinit při prvních problémech ukvapená rozhodnutí.

I když Bůh svým poselstvím chce dovést každého k dokonalosti, tato cesta je pro člověka mnohdy velmi náročná a nepochopitelná, proto si raději většina z nás vybírá cestu bez překážek, ale častokrát i bez Boha.

Závěr

Téma, které jsem si vybrala pro zpracování bakalářské práce, nebylo náhodné. Nyní se mohu přiznat, že bylo mým tajným přáním ukázat, že věřící lidé dokáží řešit problémy s rozumem, a tudíž se méně jejich manželství rozpadají.

Záměrně jsem na tomto přání nepostavila cíl své práce, neboť jsem tušila, že bych nebyla schopna jej naplnit a ničím podložit. Bylo to tedy opravdu mé osobní přání.

Díky této práci jsem si rozšířila obzor vědomostí v oblasti katolické víry a více pochopila některé biblické texty.

Vím, že jsem zdaleka neobsáhla celou problematiku této oblasti. Chtěla jsem, aby moje práce byla alespoň malým návodem pro všechny, kteří se rozhodují pro církevní uzavření manželství. Aby věděli k čemu se svým slibem zavazují a tento krok několikrát dobře zvážili, aby v budoucnu sebe i svého partnera nevystavili následkům svého neuváženého rozhodnutí. Tyto následky jsou pro křesťana velmi bolestivé.

V kapitole „Zánik manželství“ se zmiňuji o alarmujících číslech statistik, které nám udávají stejná procenta rozvodovosti, jak u věřících, tak nevěřících lidí.

Proto bych na závěr chtěla napsat, že je mým velkým přáním, aby se tato čísla statistik v budoucnu podstatně změnila a člověk k manželství přistupoval s větší zodpovědností.

Bakalářská práce „Manželství a věřící člověk“, byla napsána v duchu křesťanství. To ovšem neznamená, že manželství v dnešní moderní době nestojí na stejných zásadách a principech.

Resumé

Bakalářská práce s názvem „Manželství a věřící člověk“, je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je rozčleněna do tří samostatných kapitol. Praktická část obsahuje sedm kasuistik.

V úvodu jsem použila slova slavného manželského slibu, ze kterého je patrné, že manželství uzavřené před Bohem má zaniknout až smrtí jednoho z manželů.

V první kapitole se zaměřuji na manželství jako jednu ze sedmi svátostí. Dále zde věnuji pozornost přípravě před uzavřením manželství. Tato kapitola obsahuje překážky a zákazy manželství a s tím související oprávnění k udělení výjimky.

Druhá kapitola charakterizuje rodinu, její druhy a funkce. Uvádím zde jeden podstatný rozdíl, který je mezi věřící a nevěřící rodinou, a tím je výchova dítěte k víře. Okrajově se zmiňuji o aktivitách věřících v jedné farnosti.

Třetí kapitola pojednává o zániku manželství. Zde se zabývám rozdílem mezi zánikem manželství rozvodem a rozloučením. Dále popisuji situace, za kterých může dojít podle kanonického práva k rozloučení manželství nebo odloučení manželů za trvání manželství.

Praktická část obsahuje jednotlivé kasuistiky, které byly zpracovány na základě rozhovorů s členy jedné věřící rodiny. Všechny kasuistiky jsou zaměřeny na manželství a život s vírou.

V závěru jsem odhalila, co mě vedlo k napsání této bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce zpracovaná na téma „Manželství a věřící člověk“ se zabývá manželstvím z pohledu křesťanství, konkrétně Římskokatolické církve. Je zde zdůrazňováno, že manželství pro věřícího člověka je závazek na celý život. Kasuistiky obsažené v této práci nám ukazují různé pohledy věřícího člověka na instituci manželství a na jeho život ovlivněný vírou.

Klíčová slova

Manželství, svátost, křest, církev, dispenz, církevní právo, kanonické právo, víra, křesťanství, příprava na manželství, rozvod, rozloučení manželství, odloučení manželů.

Extract:

Bachelor thesis with the topic of "Marriage and the believer" is analyzing marriage from Christianity's point of view, with concrete emphasis on Roman-Catholic Church doctrine. The work highlights marriage to be a lifetime commitment for a believer. The various case studies in the work show different views of the believer on marriage, and his/her life influenced by faith.

Key words:

Marriage, holiness (sanctity), baptism, church, dispensation, church law, canonic law, faith, Christianity, marriage preparation, divorce, separation of marriage, separation of spouses.

Seznam použité literatury

Zákon č. 94/1963 Sb. o rodině.

Zákon č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností.

Zákon č. 161/1992 Sb. o registraci církví a náboženských společností.

Cikrle, K., Sehnal, J. *Příručka pro varhaníky*. Rosice: Gloria, 1999, ISBN 80-86200-13-2

Halík, T. *Prolínání světů*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006, ISBN 80-7106-834-9

Hrušáková, M. *Sňatek a paragrafy*. Praha: Computer Press, 2000, ISBN 80-7226-396-X

Hrušáková, M., Králíčková, Z. *České rodinné právo*. Brno: Doplněk, 2006, ISBN 80-7239-192-5

Chapman, G. *Manželství, po jakém jste vždycky toužili*. Praha: Návrat domů, 2006, ISBN 80-7255-133-7

Kejdová, M., Vaňková Z. *Právo a sociální politika*. Brno: Institut mezioborových studií, 2007

Kraus, B. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-383-3

Kraus, B., Poláčková, V., et al. *Člověk, prostředí a výchova*. Brno: Paido, 2001, ISBN 80-7315-004-2

McLoughlin, S. a kol. *Světová náboženství v kostce*. Česlice: Rebo, 2005, ISBN 80-7234-446-3

Němec, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha: Krystal OP, 2006, ISBN 80-85929-83-X

Rahnem, K., Vorgrimler, H. *Teologický slovník*. Praha: Vyšehrad, 2009, ISBN 978-80-7021-934-8

Tretera, J. R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997, ISBN 80-902045-2-X

Vízdal, F., Doňková, O., Novotný, J. S. *Sociální psychologie I*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009

Bible, Zagreb: 1982

Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, ISBN 80-7192-488-1

Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, ISBN 80-7113-082-6

Sborník úvah o katolické víře, Naše víra. Praha: Zvon, 1991, ISBN 80-7113-005-2

<http://www.epravo.cz>

<http://www.getsemany.cz>

<http://www.google.cz>

<http://www.viod.cz>

<http://www.vira.cz>